

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang“.

Opggericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden
aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot
den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20,
Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Venduhuis „DIE HAGHE“ Dagelijks gelegenheid tot inbreng van goederen ter
publieke veiling. Men betaalt 4 pct van de opbrengst
der verkochte goederen. De Directie: H. KRUIK.

SCHEVENINGSCHEN VEER 21 - TELEFOON 6153 - DEN HAAG

HOUD: Indische Vereeniging. — Uit Indische Brieven.
— Suriname. — Wat de Inlander zegt. — Wat de
— Curacao. — Van Vreemde Koloniën en
Chinees vertelt. — Verre Landen. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht.
— Mededeelingen.

INDISCHE VEREENIGING.

(Afscheidsbijeenkomst).

De Indische Vereeniging heeft voor de vertrek-
kende Indonesiërs een afscheidsvergadering gehou-
den, welke ook door genoodigden werd bijgewoond.
De heer *Goenawan Mangoenkoesoemo*, voorzitter,
sprak allereerst den heer *Dr. Ratu Langie* toe en
wees er op, dat deze Indonesiër de eer van het va-
derland op uitnemende wijze hoog heeft weten te
houden. In Holland gekomen met middelbaar vak-
kenis, liet hij zich voor de universitaire studie in-
schrijven. Holland, dat aan een Britsch-Indiër ge-
legenheid bood naar den doctoralen graad te din-
geren, verbood den Indonesiër aan een zijner univer-
siteiten te promoveeren. En zoo moest Ratu Langie
naar het gastvrije Zwitserland vertrekken, om daar
in korten tijd den graad van doctor in de Wis- en
natuurkunde *cum laude* te behalen. Niet zonder
moede heeft hij het nu kunnen verkrijgen, dat hij
leeraar wordt uitgezonden. Spr. dankte dr. Ratu
Langie voor de wijze, waarop hij in het Buitenland
den naam *Indonesië* onder de in Europa studeeren-
de Aziaten bekend heeft gemaakt. Als oprichter van
de *Société Asiatique* heeft hij zijn landgenooten een
grooten dienst bewezen.

Verder wijdde spr. ook hartelijke woorden aan de
landgenooten van den heer Ratu Langie, de arts,
Suze Ratu Langie-Houtman, die, kort na haar
overlijden, in Holland is gepromoveerd. Spr. hoop-
de dat het echtpaar Ratu Langie welbehouden den
Nederlandschen bodem terug zal zien en aldaar nut-
zaam voor het Indonesische volk werkzaam zal zijn.

Aan de beurt kwam toen de heer *mr. Gondowinoto*,
de eerste Indonesiër, die in de rechten is gepromo-
veerd. Daarna sprak de voorzitter ook den heer
Notodiningrat toe, den eersten Indonesischen in-
genieur; die beiden hebben bewezen, dat de Indo-
nesiërs rijp zijn voor een universitaire studie.

Ten slotte sprak de voorzitter tot den heer *Soe-
wardi Surya Ningrat* en diens echtgenoot, die bei-
den zeer veel hebben gedaan voor de Indonesische
kolonie in Nederland. „Eerst na jouw vertrek,
Soewardi,“ — aldus spr. — „zullen wij beseffen,
hoeveel wij allen jou en je vrouw zijn verschul-
digd.“

Spr. vond daarbij gelegenheid in het kort den levens-
loop van den heer Surya Ningrat in herinnering te
brengen en besprak meteen de Indisch-nationale bewe-
ging, waarin Soewardi een belangrijke rol heeft ge-
speeld. Als politieke propagandist heeft Soewardi
in Holland niet stil gezeten. Niet alleen in de In-
dische Vereeniging, maar ook daarbuiten was hij
steeds klaar om voor de belangen van den Indisch-
nationalen strijd op te komen. Aanvankelijk mis-
kend, werd hij later door de professoren uitgenoo-
digd, om de Nederlandse studenten in het univer-

siteitsgebouw toe te spreken en duidelijk te maken,
wat de Indische nationalist in hun hart verbergen.

Buiten de politiek is Soewardi met zijn vrouw
het echtpaar, dat steeds er op uit is, het eentonige
leven der Indonesiërs hier te veraangenamen. Hun
kleine woning is in den waren zin des woords een
sociëteit, ondanks het gebrek dat het echtpaar Soe-
wardi in den crisistijd in Holland heeft moeten lij-
den. Namens alle landgenooten dankte spr. Soewardi
en diens vrouw voor alles, wat ze hebben gedaan.

Na de pauze hebben eenige der aanwezigen harte-
lijke woorden tot de vertrekkenden gesproken, zoo
o.a. de heer *Bakhuizen van den Brink* namens de
vereeniging „Oost en West“; de heer *Hietink*, de
voorzitter van „Chung Hwa Hui“, eenige Indo-
nesiërs en een Indoloog. Daarna spraken nog de ver-
trekkenden zelf, die voor de bewezen eer dankten.

Ten slotte sprak weer de heer *Goenawan Mangoenkoesoemo*,
voorzitter, maar nu om den heer Soewardi
als banneling te herdenken. De geheele geschiedenis
dier verbanning werd gememoreerd. „Het Geval-
Soewardi“ van mr. Fromberg werd ter sprake ge-
bracht, evenals het feit, dat Soewardi — in tegen-
stelling met dr. Tjipto in 1914 — met zijn gezin
thans als passagier der 3e klasse, als „behoefte“,
naar het vaderland wordt teruggezonden en nu
juist, terwijl de Regeering de ambtenaren vrij
laat, hetzij over Amerika dan wel via Suez te reizen.

Spr. eindigde met de voorlezing van een motie
van het bestuur der „Indische Vereeniging“, die als
volgt luidt:

„Het Bestuur der „Indische Vereeniging“
betreurt het feit, dat de Regeering Soewardi heeft
gemaakt tot een behoeftig man;

acht het billijk en meer in overeenstemming met
menschelijkheid en recht, indien zij hem en zijn
gezin voor den overtocht een meer passende passage
had aangeboden;

verklaart zijn sympathie te betuigen met hetgeen
Soewardi in Nederland in het belang van de Indi-
sche beweging heeft verricht.“

Een hartelijk applaus volgde, waarop de verga-
dering officieel werd gesloten en de aanwezigen tot
een gezellig samenzijn overgingen.

Uit Indische Brieven.

De Clerkx's Gids voor Huisonderricht.

„Wij zijn nu verzeild in een „gat“, waar voor onzen
jongen zelfs geen school is. Iederen dag van half
acht tot elf uur geef ik zelf hem les volgens
de Clerkx's-methode. Ik zag ontzettend en ontzet-
tend tegen dat lesgeven op, maar 't valt erg mee,
en de methode wekt den lust op bij moeder en kind.
Ons ventje was de no. 1003de leerling, en na hem
zijn er al heel wat bij gekomen. Er is ook maar
één roep over. 't Is een ware uitkomst voor ouders
op kleine, afgelegen plaatsen. Ik zond met de laat-
ste post juist zijn proefwerk op, 1e leerjaar, 3de
kwartaal, ik ben nu benieuwd te hooren hoe ze
't gekeurd hebben.“

Van een zending Ananassen uit Banka.

„De beide ananassen heb ik in orde ontvangen.

Kolossaal, wat een reuzen waren dat! En dan kun-
nen ze nog grooter worden, zeg je? De door jou
gezonden vruchten wogen 8½ en 7 pond, een respec-
tabel gewicht dus! Men heeft in mijne omgeving
nooit zoo iets gezien. Na eenige dagen te pronk
te zijn gesteld, werden zij geschild. In minder dan
geen tijd was de schotel, waar de geschildte ananas
lag, nagenoeg met sap gevuld. Wat een sappigheid!
De smaak zelf was verrukkelijk, heelemaal niet
flauw. Zeer zoet zelfs vond ik die, ondanks de vrucht
overrijp was. Zowel van de grootste als van de klei-
nere werden eenige potten geleij gemaakt. Heerlijk!“

Plannen bij den Gemeenteraad te Bandoeng.

„Eenige maanden geleden benoemde de Gemeen-
teraad van Bandoeng een commissie, bestaande uit
de heeren Van der Leij, hoofdingenieur bij
den dienst van waterkracht en electriciteit, van
Schaik, hoofdingenieur en chef van de werk-
plaatsen bij den dienst der Staatsspoorwegen,
Fischer, bouwkundige, Meetjans, directeur der ge-
meentewerken, en J. Z. van Dijk, die door de
commissie tot haren secretaris verkozen werd. Deze
commissie had in opdracht, voorstellen te doen
voor de oprichting van een eenvoudige ambachts-
school voor Inlanders te Bandoeng. Deze, met sub-
sidie van de Regeering tot stand te brengen Ge-
meente-inrichting wil beoogen de vorming van goed
onderlegde werklieden, geen teekenaars of opzich-
ters, maar degelijke timmerlieden, smeden, bank-
werkers, draaiers en metselaars. De praktijk van
het moderne handwerk zal alleen dien steun van de
theoretische vakken verkrijgen, welke absoluut on-
misbaar zijn.

„Wij hopen, binnen niet langen tijd, nader van
die voorstellen en de resultaten ervan te vernemen.“

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

Volksraad-mijmeringen.

Voor den V-correspondent van het *Soer. Hbld.*
is de betekenis van den Volksraad vooral gelegen
in het feit, dat de regeering onder den druk der om-
standigheden en der publieke opinie een steeds
grooten deel van haar geheimzinnigheid zal moeten
prijsgeven en haar hooghartig middeleeuwsch stand-
punt zal moeten verlaten.

Zoo is de memorie van antwoord op de begroting
„uitgegroeid tot een verzameling regeeringspubli-
caties, oneindig veel waardevoller dan alles, wat
reeds in de afdelingen is gezegd en vermoedelijk
nog gezegd zal worden bij de openbare behandeling
der begroting.“

Van het regeeringsbeleid-zelf wordt bitter weinig
verteld; iets meer wordt losgelaten over de ophan-
den zijnde bestuursvorming, waarvan de hoofd-
richting zal zijn, scheiding tusschen Eur. en Inl.
bestuur, aan welk laatste zooveel mogelijk zal wor-
den overgelaten.

Voorts is het de bedoeling op Java naast de te
vormen dessa- en regentschapsraden adviseerende
afdeelingraden in te stellen. En geleidelijk in den
geheelen archipel provincies of gouvernementen
als organen van zelfbestuur.

CORN. VAN DER SLUIJS
BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. DEN HAAG.

Boven de organen van zelfbestuur blijft de Centrale Regeering gehandhaafd, waarin de inheemsche bevolking een steeds toenemend aandeel zal ontvangen en wier hoofd verantwoordelijk zal blijven voor zijn beleid.

Aangaande het in hechtenis nemen van eenige dessahoofden te W o n o s o b o, waaromtrent medegedeeld was, dat dit geschied zou zijn op grond van de omstandigheid, dat de bevolking nalatig bleef in het aanzuiveren van haar schuld aan de afdeelingbank, verklaart de Reg., dat bedoelde dessahoofden in preventieve hechtenis gesteld werden, verdacht van oplichting. Omtrent de toestanden in het Kediri'sche is een onderzoek door de Reg. ingesteld en hoewel de Regeering in het algemeen bezwaar heeft tegen openbaarmaking van ambtelijke verslagen, welke aan haar zijn uitgebracht in aangelegenheden, welke niet zijn van zuiver zakelijke aard, zal de Volksraad toch volledig worden ingelicht, zodra het onderzoek beëindigd is.

Wanneer de regeering volhardt bij deze houding, zal ze nooit licht kunnen brengen in welke kwestie ook, omdat in Indië zaken en personen steeds ten nauwste samenhangen.

De Engelsche regeering schuwt het publiceeren van ambtelijke rapporten niet, ook al zijn die publicaties nog zoo onaangenaam voor enkele hooge personen in den lande.

Over de toestanden in het Kediri'sche en de beschuldigingen aan het adres van de Handelsvereniging Amsterdam zegt de regeering dingen, die velen leiders hard in de ooren zullen klinken.

„Een onderneming is slechts dan goed beheerd, wanneer zij onder de op- en omwonende bevolking behoorlijke levensomstandigheden weet te scheppen en een goede verstandhouding tusschen de bevolking en haar personeel weet te bewaren. Vermag zij dit niet, dan kan haar arbeid op den duur niet vruchtbaar zijn.

Anderzijds is het duidelijk, dat geen onderteming bereid zal wezen tot het geringste vrijwillig offer, wanneer haar eigendom wordt geroofd of vernield door een bevolking, die door haar achterlijkheid al te toegankelijk is voor opruiing tot brandstichting en diefstal.

Van belang is het antwoord van de regeering aan den S. I., die in de afdeelingen aangekondigd heeft, den strijd te zullen aanbinden tegen „het systeem van de suikerindustrie.”

Nadat de regeering, die deze woorden niet recht begrijpt, verzocht heeft aan den S. I. zich nader te verklaren, gaat de memorie voort — dat ze het betreuren zou, wanneer de moeilijkheden dezer tijden nog vermeerderd werden door binnenlandsche economische conflicten. Terwijl ze haar bemiddeling aanbiedt voor het vinden van een minnelijke schikking, onthoudt ze zich van ingrijpen tegenover dergelijke conflicten, zolang de openbare rust en orde niet in gevaar worden gebracht, noch het algemeen belang geschaad wordt.

„Dat het voornemen is den strijd met geoorloofde middelen te voeren, komt vanzelf sprekend voor: excessen, door welke partij ook bedreven, zouden met gestrengheid worden onderdrukt.” „Naar het schijnt toch, laat een deel van de centrale leiding van den S. I. zich in den laatsten tijd op bedenkelijke wijze in verkeerde richting medeslepen en vermag die leiding zelf niet voldoende weerstand te bieden aan den drang in nihilistische richting, welke door een kleine groep op haar wordt uitgeoefend.”

Aangaande de relletjes te Koedoes heet het dan verder:

De schandelijke uitspattingen in Koedoes mogen een ernstige waarschuwing zijn voor hen, die de massa door ophitsende taal en dagbladartikelen opruien. Ook in erkende S. I. bladen, geschiedt dat en de leiders schieten schromelijk tekort in hun plicht om den anti-socialen geest bij de bevolking tegen te gaan.

Het zal thans wellicht tot hen zijn doorgedrongen, dat zij wel de massa kunnen opzetten tot baldadigheden, maar dat zij de macht missen om haar in bedwang te houden, wanneer het daartoe komt. De leider, die zich vergenoegt met het oogsten van gemakkelijk succes, schiet in inzicht bedenkelijk tekort. Vermoedelijk weerhoudt vrees voor scheiding hen, die de toenemende verworping beseffen en afkeuren, van verzet daartegen. Er behoort eenige zedelijke moed toe, te breken met hen, wier streven men verderfelijk weet, wanneer daardoor aan wijde van invloed wordt ingeboet, doch van een vereniging, die de burgerlijke en openbare moraliteit hoog houdt, gaat ten slotte ook bij geringer ledental meer kracht uit dan van een massaal, doch inwendig gebrekkig verbond.

„Ook een verborgen scheur bederft de klok en belet haar helder geluid te geven.”

Landschapsziekenzorg.

In „Dingen van Binnen en Buiten” bespreekt A b r. E x o d u s de Landschapsziekenzorg, waarvoor op vrijwel iedere landschapsbegroting een post voorkomt. Voor de onderafdeelingshoofdplaat-

sen, waar geen dokter is, bepaalt zich deze post meestal tot enkele honderden guldens voor aankoop van geneesmiddelen en een bescheiden bedrag voor toelagen aan de militaire ziekenverplegers, die in hun vrijen tijd de zieke bevolking naar hun beste wijze cureeren.

Waar een dokter gevestigd is, of de landschapsbegroting een dokter djawa kan bekostigen, ontvangt de bevolking niet alleen medicijnen, maar bestaat in de landschapsziekeninrichting gelegenheid voor opnemering en verpleging van ernstige patiënten.

De gratis verstrekking van medicijnen aan de behoeftige, meestal onwetende en altijd min of meer achterdochtige bevolking kan meermalen zeer nuttig zijn. Doch waar de verstrekking meestal door leeken geschiedt, dient men zich te bepalen tot die geneesmiddelen, welke in handen van een leek geen gevaar opleveren. Doch wanneer men ziet, hoe jaarlijks op groote schaal medicijnen, w.o. zeer dure en bijzondere, worden aangevraagd en verstrekt; wanneer men het gebruik van deze medicijnen door gansch onbevoegden (o.a. inl. leeraars en inl. onderwijzers) heeft meegemaakt en wanneer men gezien heeft, dat aldus jaarlijks voor niet geringe bedragen aan medicijnen of misbruikt worden of in een stoffige kast bederven, dan onderschrijft men gaarne de meening van vele doktoren, dat de z e w i j z e van ziekenzorg weinig meer beteekent, dan het weggooien van overigens kostbaar landschapsgeld.

Zelfs daar waar een dokter gevestigd is en een hospitaal bestaat, bereikt de ziekenzorg de e i g e n l i j k e landschapsbevolking slechts in geringe mate, daar deze nooit proefondervindelijk geleerd heeft vertrouwen in onze medicijnen te stellen.

Een epidemie als de Spaansche griep heeft duidelijk aangetoond, hoever de Inl. begrippen en gevoelens nog verwijderd zijn van onze westersche ziekenzorg.

„Deze afstand kan slechts met de meeste geleidelijkheid en eerst a f d o e n d e door o n d e r w i j s e n n o g m a a l s o n d e r w i j s overbrugd worden”. Dwang of pressie leveren in deze zaak toch geen nuttig effect op.

Zelfs Inl. ambtenaren, behoorlijk onderwezen christen-Inl. enz., bleven rustig in hun huis, bsmèerden zich met siri en bedak, wikkelden zich in hun kain, lieten dokter en medicijnkast in rustige rust en gingen in dezelfde rustige rust dood. Slechts een enkele liet den dokter roepen om diens aanwijzingen toch niet op te volgen en de medicijnen niet in te nemen. De Inlander zal op medisch en hygiënisch gebied eerst door „schade en schande” wijs kunnen worden. Eerst na een hevige pokkenepidemie krijgt de bevolking vertrouwen in de vaccinatie, al is het te betreuren, dat dergelijke epidemieën eerst honderden en duizenden dooden kosten.

In het preventief optreden tegen ziekten als pokken, typhus, cholera, malaria en mijnwormziekte kan wellicht de zuiverste vorm van ziekenzorg gevonden worden. „Het blijft echter de vraag, of de financiële en personeele krachten van zelfs het rijkste landschap hiervoor toereikend zullen blijken. En... welke houding de bevolking zelf zal aannemen tegenover deze preventieve hulp. Veel medewerking zal van haar niet te verwachten zijn: de aangeboden goede diensten worden door den inlander zelden op prijs gesteld.”

Ten slotte wijst Schr. op het feit, dat het begrip „behoeftigen” te ruim genomen wordt, waar het

F. L. VAN BOMMEL

Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 104-106

Dames- en Heeren- 75

Mode Magazijnen.

Handschoenen.

Magasin de Nouveautés

voorheen GEBR. LEVY 67

— APeldoorn —

Dames- en Kinder-Confectie

..... Mode-Artikelen.....

GINNEKEN.
Inrichting voor Physische Therapie
„WBRISHOFEN”
Geneesheer: Dr. J. C. MOM, Arts.

Hydrotherapie (Kneippkur), Electrotherapie, Massage, Vibromassage enz. Behandeling van Zenuwziekten, Rheumatisme, Aandoeningen van Hart- en Ademhalingsorganen, Spijsverterings- en Stofwisselingsziekten.

SPREKUREN: te Ginneken alle werkdagen behalve Dinsdag en Vrijdag.
Inrichting te Rotterdam, Tuinderstraat 87-89.
Spreekuur: Vrijdag 12—2 uur n.m. 54

N.V. Ch. L. Boucher's Handelsvereniging
Specialiteit in Kaartsysteem 6

DEN HAAG Kneuterdijk 5-7 Tel. H. 1600-924-925	AMSTERDAM Kalverstraat 35 Tel. C. 2153	GRONINGEN Spilsluizen 13 Tel. 2372.
---	--	---

Middelbare School v. Handel en Administratie
SWELINCKSTRAAT 17-19 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderwijzen H. B. S. met 3-jarigen cursus. Bij beschikking van de Min. van Binnenl. Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hogere Burgerschool met 5-jarigen cursus**. Eveneens officieel als zoodanig erkend. De 1e en 2e klasse van de beide inrichtingen vallen samen, over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-jarige cursus eerst beslist moet worden na het afloopen der 2e klasse. De school wordt ook door Meisjes bezocht. Prospectus en inlichtingen bij den Directeur F. TILMANS

H. S. VAN HASSELT

Kleermakerij

Noordeinde 94 - 's GRAVENHAGE - Telefoon H. 3.58

HUTKOFFERS

PERRY & Co.
DEN HAAG. HOOGSTRAAT 20

...Dekstoelen...
Vouwstoeltjes

**REGEN MANTELS
JASSEN...**

ENZ. 119

MAISON VAN HAL

Hofleveranciers van H.M. de Koningin

Reigerstr. 14 **BREDA** Telefoon 442

Heeren-en Dameskleeding
uitsluitend 1ste klas maatwerk

Engelsche Stoffen
Fransche Lakens

Lid N.V. Verenigde Nederl. Kleermakerijen.

's-Gravenhaagsche Muziekschool „DE TOONKUNST”

Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477 Spreekuur 10-1 en 2-6
Directie: JAMES ZWART, Artistiek Leider; H. F. PERIZONIUS, Administratie

Instrumentaal, Vocaal en
Theoretisch Onderricht
Prospectus kosteloos. 96
Aanmeldingen dagelijks.

betreft het verstrekken van gratis medische hulp en gratis medicijnen.
Laat ieder niet-behoefte Inl. voor medische hulp en medicijnen, die hijzelf vraagt, iets betalen. Slechts dat, waarvan hij betalen moet, krijgt waarde voor hem. „Landschapsziekenzorg moet in wezen opzet geen liefdadigheid zijn, doch een behoorlijk geregeld landschapsbedrijf, waarbij slechts aan werkelijk behoeftigen gratis hulp en medicijnen worden verstrekt.”

Steeds weer de Buitenbezittingen.

De uitvoerige verslagen van de zittingen van den Volksraad hebben — aldus de *Deli Crt.* — aangetoond, dat het niet ten onrechte is, dat het blad gedrongen heeft op vertegenwoordiging van de Buitenbezittingen of Buitengewesten, en in het bijzonder van de Oostkust, in den Volksraad.

Wel komen er Buitengewestelijke belangen ter sprake, z.a. de belangen der zoutmakers op Madoera, den aanleg van spoor- en tramwegen op de Buitenbezittingen de uitbesteding van de haven van Beawan en het districtsbestuur van Gorontalo, het vrijwilligerscorps en de contractarbeid ter oostkust, doch van geen enkele zijde is principieel ter sprake gebracht het algemeen belang van de uitgestrekte gewesten, die in de toekomst de dragers moeten zijn van de economische ontwikkeling van Indië.

Wij kunnen ons voorstellen, dat er Volksraadsleden zijn, die er naar haken om op te komen voor de belangen der Buitengewesten, doch die bij de alans gevolgde wijze van bespreking en bij de inrichting van ons bestuursstelsel met zijn zwaartpunt in Java amper de gelegenheid vinden om er een woord tusschen te krijgen.”

Door snelverkeer, telegraafkabels en draadloze stations moeten de Buitengewesten dichter bij Java gekrokken worden. Zoolang de zelfstandige actie van gouvernementen en provincies niet mogelijk is, moet er een weg gevonden worden om de buitengewestelijke belangen beter te verzekeren. Thans zijn de groote economische vraagstukken van de openlegging der Buitengewesten ondergeschikt aan elke kleinzielige politieke kwestie van Java.

„Een ondergeschikte van den dienst der panduizen of een relletje in Sidoardjo of een ander Javaansch nest, waar het S. I. bestuur buiten zijn bereik is gegaan, is voor den verpolitiekten Volksraad van meer belang dan de aanleg van spoor- en tramwegen, dan de tot stand koming van wegen en ketten in de verre uithoeken van den archipel of van de aanhouding van de mails van Java naar Sumatra in de haven van Singapore.”

De Volksraad heeft geen verandering gebracht in den gang der machine, waar het de behartiging van de belangen der Buitengewesten betreft.

Zal daarin verandering komen, zoo moet er aan de centrale Regeering gevraagd worden om meer menschen en meer geld, meer bestuurs- en rechterlijke ambtenaren, meer onderwijzers, meer geneesheren en meer veeartsen, landbouwleeraren, kortom al die ambtenaren, die noodig zijn om een land met zijn verwaarloozing op te heffen.

Telkens moet het onder de aandacht van de Regeering gebracht, dat zij ten aanzien van een groot deel van den archipel in haar taak te kort schiet. En in den Volksraad moet het na een principieel betoog over de verwaarloozing der Buitengewesten telkens doorklinken, dat wij ons tekort gedaan voelen in de bemoeienis der Regeering.

Suriname.

De laatst aangekomen mail heeft geen opwekkende berichten uit Suriname gebracht. Als overal elders heeft de langdurige oorlogstoestand de menschen ook daar prikkelbaar gemaakt en uit hun evenwicht gebracht. Dat is o. a. gebleken uit het voorgevallene op een zitting van de Koloniale Staten, waarover een inzender in „De West” van 14 Februari, onder het hoofd „Waar gaat het heen!” schrijft:

De heer van Asch van Wijck had n.l. de hospitaalkwestie ter sprake gebracht. Hij meende, dat de beschuldigingen van den heer van Ommeren — zie ons vorig nummer — met groote voorzichtigheid en reserve dienen beoordeeld te worden, vooral als men in aanmerking neemt, dat van de vorige beschuldigingen van den heer van Ommeren omtrent het Militair Hospitaal ongeveer niets is overgebleven na het onderzoek, dat van wege den Gouverneur heeft plaats gehad en van welk onder-

zoek het rapport door den Gouverneur aan den heer Van Ommeren was toegezonden.

Grievend — aldus de heer van Asch van Wijck — zijn de beschuldigingen voor ambtenaren, die hun plicht met nauwgezetheid en ijver vervullen, die hun leven opofferen voor de taak die zij op zich genomen hebben. Grievend is het voor den Procureur-Generaal te worden beschuldigd van partijdigheid; grievend te worden genoemd de slechte geest van het hospitaal, grievend van plichtverzaking te worden beschuldigd.....

Als de uit Nederland overgekomen ambtenaren zoo behandeld worden als in den laatsten tijd met verschillende hunner het geval is geweest, dan zal het spreker verwonderen als nog eerste krachten uit Nederland zich voor den dienst in deze kolonie zullen willen beschikbaar stellen en de Koningin in Suriname zullen willen dienen.

Hierop zou de heer van Ommeren o. m. geantwoord hebben, dat de heer van Asch van Wijck de laatste moest zijn om anderen te zede-meesteren, hij die de lichtvaardigheid zelve is en oordeelt zonder feitenkennis.

Over het rapport merkte de heer van Ommeren op, dat er geen behoorlijk onderzoek was ingesteld. Hij vreesde niet, dat de critiek zal beletten, dat eerste klasse menschen in Suriname uitkomen. Maar in den laatsten tijd worden de geneeskundige dienst en de rechterlijke macht niet aangevuld met eerste klasse mannen, maar kon men zelfs zeggen, dat verlopen sujetten werden uitgezonden.

Een heftig tumult ontstond bij deze woorden. Hoogst verontwaardigd stond de heer van Asch van Wijck op van zijn zetel en protesteerde krachtig tegen de geuite belediging, waarna hij en de heeren Herings en Thomson bij wijze van protest de zaal verlieten.

De voorzitter schorste daarop voor eenige minuten de zitting en riep, na hervatting, den heer van Ommeren tot de orde, die de gebruikte uitdrukking terugnam en verklaarde niet bedoeld te hebben, dat gewoonlijk verlopen sujetten voor de twee genoemde takken van dienst worden uitgezonden, doch dat er wel eens ongewenschte elementen onder voorkomen.

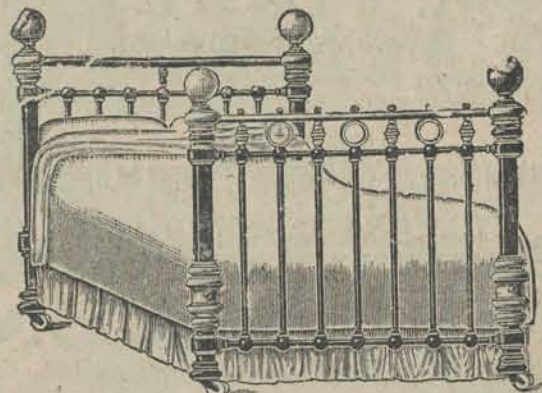
„Met leedwezen — aldus de inzender — zien velen, dat de verhouding in het College zich steeds verscherpt en het nu wel lijkt alsof er twee partijen zijn wier hoofddoel is elkander te bevechten, inplaats van vruchtbaar samen te werken in het algemeen belang.”

* * *

In „De West” van 18 Februari een hoofdartikel, onder het opschrift „Overal ontstemming”, dat aldus aanvangt:

„Wij beleven een onprettigen tijd. Een geest van ontevredenheid waart rond. In de Koloniale Staten worden kleine geschillen opgeblazen tot levenskwesaties. De persoonlijke animositeit viert hoogtij. Onbarmhartige critiek wordt uitgeoefend. Men laat zich door de hartstochten steeds verder leiden. Z66

Th. A. A. SIMONIS,
GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.
TELEFOON 2535. DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.
Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
Magazijn gesloten van half een tot twee uur. *2

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Chirurgische Instrumentenfabriek
1/2 LOTH & STÖPLER
Directeur: H. STÖPLER
TRANS 1-UTRECHT
UITRUSTINGEN
voor H. H. DOCTOREN
Complete Installaties
voor Hospitalen
Fabrikante: Nord Compressor

Toko Samoea Ada
Firma H. C. MORSINK Ezn.
Hobbemastraat h. P. C. Hooftstr. 30
Amsterdam, Interc. Tel. Z 24.

Samballans, Boemboe-Boemboe, Sereh, Kerrie Djawa, Assem, Trassie, Knuflook, Koeping Tikoes, Sedap Malem, Agar-Agar, gedroogde Lombok, Koenjiet, Wadja's, Koekoesan's, Rijstlepels, Roode Rozensiroop, Gambier, Bidara-oepas, Boea-Tempagang, Sarongs, Slendangs-Kapstokdoeken, Kleedjes, enz.

WAYANGPOPPEN
BATIKSTOFFEN
(per el)
JAPANSCH EN CHINEESCH
CURIOSA,
GENDIES.

GEBR. HERS
Tuin-Architecten
JAVALAAN 27
HILVERSUM

bevelen zich aan voor Aanleg van Tuinen en Buitenplaatsen

zelfs, dat men de parlementaire vormen vergeet en uitdrukkingen gebruikt die beter passen in den mond van vischwijven.

De Gouverneur ligt met verschillende hoofdamttenaren overhoop. Onder die ambtenaren zijn er die meenen, dat de Gouverneur niet genoeg van zich afbijt en met name aan de hoofdamttenaren niet steeds de bescherming geeft waarop zij aanspraak meenen te hebben tegenover de felle critiek in de Staten.

Dan deelt het blad mede, dat M. r. B a u d u i n, de Procureur-Generaal, telegraphisch ontslag gevraagd heeft; Dr. S c h e n k, die zich eerst bereid had verklaard tot Juni in functie te blijven, heeft telegraphisch verzocht om ontheffing van detachering; de heer W i t t e v e e n, directeur van Openbare Werken en Verkeer, zal, wegens familieomstandigheden, eerder vertrekken dan verwacht werd; de directeur van den landbouw, de heer H u i z i n g a, treedt af wegens zijn benoeming tot directeur van de Surinaamsche Bank; de tijdelijke administrateur van financiën, de heer v a n d e S t a d t, is niet van plan om in definitieven dienst over te gaan en denkt in het midden van dit jaar te repatriëren; van de rechterlijke macht vertrekt Mr. R i e t b e r g met verlof en zullen binnenkort vertrekken Mr. v a n P r a a g en Mr. v a n A s c h v a n W i j c k; de commandant der troepen en van het garnizoen, de heer S p o o k, is reeds vertrokken.

Het wordt dus een ware uittocht. Een nagenoeg volledige verwisseling van hoofdamttenaren, zal plaats vinden. De nieuwe hoofdamttenaren zullen in hooge mate van ondergeschikten afhankelijk zijn voor voorlichting.

Gelukkig is het niet juist — zooals „De West” meent — dat ook de Gouverneur het bijtje er bij zal neerleggen.

Uit de mededeelingen van den Minister van Koloniën aan de Tweede Kamer weten wij, dat de Gouverneur in den loop van het jaar hier komt om met den Minister besprekingen te houden. Voor de kolonie is het te hopen, dat de heer S t a a l nog lang in functie zal blijven. Zoo lang de oorlog duurde had hij de handen vol met maatregelen om den honger uit het land te houden. Wij verwachten nog veel van hem in het belang van de kolonie.

„De West” van 21 Februari schrijft:

„Met de „Commewijne” zijn ruim 6400 balen koffie naar Nederland verzonden. Er was ruimte beschikbaar voor 7600 balen, maar door de keuringsmaatregelen, waarmede de Overzee Trust verschepers letterlijk heeft overvallen, kostte het reeds buitengewone inspanning om deze verscheping voor elkander te krijgen.

De reeds geëmballeerde koffie moest opnieuw uitgelezen worden, een lastig, tijdrovend werkje. Op het erf van den heer J. R. Samson waren de laatste dagen niet minder dan 160 vrouwen met dit werkje bezig.”

In het nummer van 14 Februari een klacht van een „belanghebbende”, waaruit wij het volgende knippen:

„Het gaat toch niet aan, waar van af 22 September 1917 geen verschepingsgelegenheid was naar Holland en daardoor hier p.m. 30000 zakken koffie van verschillende kwaliteiten liggen, eerst enkele dagen voor aankomst van de Commewijne dergelijke hooge en haast onmogelijke eischen te stellen aan de verscheping naar Holland, waardoor in de aller-eerste plaats de koffieopkopers en exporteurs worden getroffen, die door opkoop en voorschot onder oogstverband het bedrijf hebben gaande gehouden, ruineuse schaden en renteverlies te willen bezorgen.”

Het motief van den maatregel van de N. O. T. is voor velen niet duidelijk. Bedoelt men een maatregel in het belang der kolonie? Dan zou die te ruizen zijn. Wil men den Nederlandschen verbruiker beschermen tegen het gebruiken van koffie van inferieure kwaliteit, dan vragen wij of koffie, zelfs van de minste kwaliteit, niet te verkiezen is boven den rommel, die als surrogaat in den handel is.

Over de zoogenaamde kennis van makelaars of experts, voor zooveel betreft den smaak van de koffie — waar het toch op aan komt — zouden wij aardige staaltjes kunnen mededeelen.

Uit Saramacca schrijft men aan „De West” van 21 Februari:

Koorn (mais), koorn, overvloed van koorn. Waar men komt, op alle grondjes koorn. De prijs is reeds gedaald tot f 2.50 en f 3 per zak en nadert dus het punt dat aan uitvoer moet worden gedacht, willen de landbouwers niet voor groote teleurstelling komen te staan.

De „Haagsche Post” van 12 April eindigt een artikelje over de „voedingswaarde der Bananen” met deze woorden:

„Vermoedelijk zal de vrucht in onze streken wel

duur blijven, omdat het vervoer uit de productielanden zeer zorgvuldig moet gebeuren en bepaalde schepen vereischt, terwijl ook de opslag hier te lande in speciale gebouwen plaats moet vinden, zoodat van aanvoer en opslag als een massaproduct geen sprake kan zijn.”

Wij zijn dit met het blad niet eens. Voor een ondernemende firma zouden de te overwinnen moeilijkheden van vervoer en opslag niet veel beduilen.

Bezwaarlijker zou de strijd zijn tegen de trustvorming der opkopers van zuidvruchten, maar ook die strijd ware te winnen.

Op de medewerking van de Kon. W. I. Mail zal, gezien het nieuwe vaarplan dat in de bedoeling schijnt te liggen, niet gerekend kunnen worden. Wij hebben vroeger reeds gezegd dat dit nieuwe plan voor Suriname een groot nadeel zal zijn en wij zouden het openen van een nieuwe lijn, b.v. door een Rotterdamsche firma, zeer toejuichen.

In Parijs bestaat het plan de stikgassen aan te wenden om rupsen en larven te doden. Zou de landbouw in Suriname dit voorbeeld niet kunnen navolgen? Als men maar niet tegelijk de arme vogeltjes in hun nest doodt!

In de „Economisch Statistische Berichten” van 16 April belangrijke gegevens in een artikel van den heer Fred. Oudschans Dentz, getiteld „De economische toestand van Suriname.”

Op 11 April heeft Baron van Asbeck in de Vereeniging te Deventer voor het Koloniaal Landbouw-Museum een lezing met lichtbeelden over Suriname gehouden. Een verslag van de lezing vindt men o.a. in het „Deventer Dagblad” van 14 April.

Gesteld ter beschikking van den Gouverneur van Suriname de ingenieur van den Rijkswaterstaat 2e klasse E. J. Kempees, voor de waarneming van de betrekking van directeur van het Departement van Openbare Werken en Verkeer en, na instelling van een afzonderlijk departement van verkeer te water, als directeur van het Departement van Openbare Werken.

Curaçao.

Naar Cuba.

In de *Amigoe* van 22 Febr. j.l. lezen wij: „Gebrek aan werk doet de landverhuizing sterk toenemen. Deze week vertrok de „Silfide” met 200 en de „Amadeo” met 150 Curaçaoënaars naar Cuba.

Electrotechnisch en Werktuigkundig Bureau

R. GEERAERTS-REUTER.

Tel. 8196. Prinsstraat 6a. Den Haag. Tel. 8196.

LICHT- EN KRACHT-INSTALLATIES.

Specialiteit: Machines voor 't luiden van klokken. Machines voor windvoorziening van kerkorgels.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”

Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.

2de Schuijststraat 332 (Duinoord), Den Haag.

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

M. VISSER,

voorh. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken

REPARATIE-INRICHTING.

MEUBELLEN

Artistieke ontwerpen

J. P. STRIJBOS

(Leerjaar school voor Kunstnijverheid)

98

BEGROOTINGEN
ZONDER VERBINDING

N. KUIPER

Ridderstraat 28 - Haarlem - Telefoon 3017

Zuid-Hollandsche
Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 0/0 gewaarborgd.

100

Het Fotografisch Atelier
van A. M. A. SUSAN

is alleen gevestigd

Regentesselaan 108, hoek Regentesseplein

TELEFOON 6757.

Men lette op het juiste adres.

INDISCHE
UITRUSTINGEN

VOORDEELIGST
ADRES:

AU BON
MARCHÉ

A. DE VRIES & ZONEN

AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

101

Adverteeren doet verkoopen.

Z. H. V.

De Zeeuwsch-Hollandsche Verzekeringbank, Weteringka de 41, 's-Gravenhage, Tel. H. 528, heeft buitengewoon vrije voorwaarden en zeer billijke premieën voor Ziekte-, Ongevallen-, Aansprakelijkheid- en Arbeidscontract-Verzekering.

ACTIEVE VERTEGENWOORDIGERS GEVRAAGD.

De laatstgenoemde schoener zou op Aruba nog een aantal werklieden voor Cuba inschepen.

En in het volgende nummer:
„In twee weken tijds hebben nu reeds bijna 500 man ons eiland verlaten en nog steeds loopen er honderden zonder werk. Een treurige toestand en voor hen, die graag willen werken, een droevig bestaan.”

* * *

Hetzelfde blad wijdt een hoofdartikel aan het

Zedenverval.

eindigend met de woorden:
„Overal ter wereld en in alle eeuwen is het aanschouwd, dat een deugzaam leven in de hogere kringen een machtigen invloed op het volk heeft uitgeoefend. Het voorbeeld van bovenaf bezit een krachtadige uitwerking. Maar ook bij een onzedelijk leven in de hogere kringen zag men een spoedigen terugslag en verval in de lagere klassen. Het kwaad sijpelt door en het slechte voorbeeld, daarbij gesteund door de menschelijke zwakheid en booze neigingen, sleepte te eerder de schadelijke gevolgen achter zich.

Daarom moet ook in onze kolonie het goede voorbeeld van bovenaf komen. Het is een eereschuld voor Curaçao, zijn goeden naam op het gebied van zedelijkheid terug te erlangen, doch dit zal slechts gaan, wanneer de invloedrijke klasse voor gaat.

Mogen daarom allen, wien het belang en de moreele vooruitgang onzer dierbare kolonie ter harte gaat, medewerken om door woord, daad en voorbeeld de heilige beginselen der zedelijkheid in strenge toepassing te brengen.”

* * *

S. S. Commewijne.

Op 23 Febr. j.l. stoomde deze K. W. I. M. boot de haven van Willemstad binnen, waar zij sinds September 1917 niet meer geweest was. Reeds in December van dat jaar verluide het, dat de steamer weer zou uitvaren, doch de moeilijkheden en bezwaren konden niet worden overwonnen.

Het schip, dat 7 Januari Holland verliet om voor Engeland een lading kolen naar Gibraltar te brengen, kwam half Februari in Suriname aan na een rechtstreeksche route. 28 Febr. vertrok het van Curaçao over Falmouth (Engeland) naar Holland. Aan boord waren een twintigtal passagiers uit Suriname, die repatrijeerden.

* * *

Draadlooze.

Naar de „Cur. Crt.” vernam, is, dank zij de beoefeningen van het Amerikaansche Consulaat, het Marinestation voor draadlooze telegraphie te San Juan, Porto Rico, opengesteld voor communicatie met het station te Curaçao, zoodat bij eventuele storingen van de kabelverbinding ons eiland niet afgesloten blijft wat nieuws uit de buitenwereld zangaat.

* * *

Lichaams oefening.

Door oud-leerlingen der Wilhelminaschool en leerlingen der hoogste klassen dier school is een vereniging opgericht, die zich o.a. ten doel stelt het zelfbalspel te beoefenen.

De Kapitein-Commandant der troepen stond de jeugdige vereniging toe zich te oefenen op het terrein bij de kazerné in het Waterfort. De heer Wijnburg, gymnastiekonderwijzer aan de openbare M. U. L. O. scholen, heeft zich geheel belangeloos met de leiding belast.

Het bestuur der vereniging bestaat uit de jongedames A. M. Schotborgh, presidente; L. Peiliker, secretaresse en H. Delvalle, penningmeesteresse.

Het is het plan der vereniging zich op een of andere wijze aan te sluiten bij de Groep „Nederlandsche Antillen” van het Algemeen Nederlandsch Verbond aldaar.

Op 8 Maart hoopte genoemde vereniging haar eersten wedstrijd te houden op het terrein in het Waterfort, dat door den Kapitein-Commandant der troepen voor het publiek toegankelijk is gesteld.

Een sport- en spelbegunstiger heeft voor dien wedstrijd mooie prijzen beschikbaar gesteld.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Een afgekeurd stelsel. De *Neratja* vindt het niet meer dan billijk, dat de heer Van der Jagt in het regeringsantwoord aan den Volksraad een flinken mitbrander gekregen heeft. Ned.-Indië toch — alzoo de schrijver — verkeert in een overgangstoestand

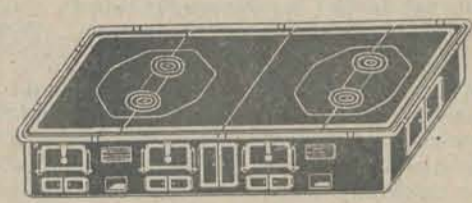
en nu is een ieder, die geroepen is, om bij dien overgang leiding te geven, verplicht zich te richten naar den wil van het volk, in casu de Inlandsche vereenigingen, in de eerste plaats de *Sarekat Islam* die langs geleidelijken weg, door evolutie de gewenschte en noodige veranderingen wil aanbrengen. Maar ongelukkig genoeg wordt Indië nog steeds bestuurd door het Binnenlandsch Bestuur, zijnde een verouderde instelling, die handelt volgens oude inzichten der Regeering en niet te rade gaat met de wenschen van het volk. Maar het schijnt, teekenen doen zich hiervan voor, dat in den laatsten tijd de Regeering voornemens is, om te breken met dit door alle intellectueelen afgekeurde stelsel.

In de *Sinar Hindia* gaat „*Pragah*” heftig te keer tegen den heer Van der Jagt, dien hij „een fijn merk” noemt, omdat deze in den Volksraad kwaad heeft durven spreken van de kwartjes journalisten en hun geschrijf in de Inlandsche pers. „Indien dit heerschap” — alzoo het blad — „niet openlijk de namen van die schrijvers noemt en van de bladen, waarin hunne artikelen geplaatst zijn, verdient hij ten rechte signaleerd te worden, als een fijn merk, dat gewoon is te liegen en praatjes te verkoopen.”

„Rasgenooten!” roept hij ten slotte uit, „houdt niet op met uwe actie voor menschelijke rechten en gelijkheid, zijt niet bevreesd voor de kaalhoofdige duivels, die ons in onze beweging willen hinderen, steunt deze beweging, tot wij ons doel bereikt hebben.”

Ook de *Kaom Moeda* laakt het in den heer Van der Jagt, dat hij zich in den Volksraad minachtend heeft uitgelaten over de Inlanders en hunne beweging, en vraagt, of het voor de Regeering geen tijd is om een ambtenaar, die zoo te werk gaat tot de orde te roepen.

300-Jarig bestaan van Batavia. In de *Neratja* wordt geschreven naar aanleiding van de plannen tot herdenking van het 300-jarig bestaan van de stad te Batavia. De redactie stelt voor in dit jaar twee albums uit te geven. In het eene album dienen voor te komen de portretten van alle Gouverneurs Generaal, die zich ten opzichte van Nederland en de Nederlanders verdienstelijk gemaakt hebben. In het andere die van de Gouverneurs Generaal, welke regelingen getroffen hebben voor de bevordering van de welvaart der Inlanders. Bij het laatste portret in het Indische album dient vermeld te worden: In 1919 werd een commissie benoemd, welke leden te Batavia gekozen werden uit de voormannen en leiders der politieke partijen en andere groepen van geheel Nederlandsch-Indië, om te beraadslagen over de oprichting van een volksvertegenwoordigend lichaam en de samenstelling van een Regeering, welke verantwoording verschuldigd is aan dat lichaam. Voorts: 1619. Gouverneur Generaal Jan Pieterszoon Coen vestigt de macht van het Hollandsche ras in Indië. 1919. Gouverneur Generaal Graaf van Limburg

Fabriek van 144

FORNUIZEN

met toebehooren voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz.

Fa P. J. MEIJS & ZON Wassaarsche-straat 1, 3, 5, SCHEVENINGEN
Hoffeveranciers
Telef. Interc. 654

Laat Uwe woning Electricisch Verlichten

(hetzij voor eigen rekening of voor rekening der Centrale)

bij de

N.V. Electro-Technisch Bureau

v.h. W. HAAXMAN & Co., 108

gevestigd te AMSTERDAM, Singel 176.

Bijkantoren: DEN HAAG, Piet Heinstraat 29.

NIJMEGEN, Ziekenstraat 2.

ZEIST, 2e Dorpsstraat 32a.

INGENIEURSBEZOEK GRATIS.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZON

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage
Kortenaerkade 8, Tel. H. 3493.

Hoofdkantoor: AMSTERDAM
Binnenkant 25, Interc. Tel. 389.

Filiaal: Arnhem
Nieuwe Plein 15, Tel. 280.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

Firma KIEWIET DE JONGE

Lange Bisschopstraat 25, DEVENTER.

SPECIAL MAGAZIJN VAN

Huishoudelijke Artikelen
Haarden en Kachels
Tuin- en Serremeubelen.

HOEKER & ZN.

Uitsluitend adres Heerengracht 435-437

• Goud - Zilver •

• Paarden - Brillanten •

AMSTERDAM 74 Telefoon 309 Noord

GEBRS. VLES = LEIDEN

Kleermakerij

BREESTRAAT 177 TELEFOON No. 393

Steeds de nieuwste
Engelsche Stoffen
in groote keuze voorradig.

• Uitrustingen voor Indië •

Het oog

van de meest geroutineerde typiste heeft reeds lang ontdekt, dat de

Monarch
Wahl
schrijfmachine
ongeevenaard
is.

HOOPDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & CO
AMSTERDAM - ROTTERDAM.
DEN-HAAG

Stirum vestigt de macht van het Indische Volk in Indië.

Geen onrust. Naar aanleiding van de actie van de S. D. A. P. en *Insulinde* om in Indië concessies van de Regeering te verkrijgen, verklaart de *Kaom Moeda*, dat het wel gemakkelijk is om in troebel water te visschen, maar bezwaarlijk om de visschen uit het water te halen, zonder daarbij het water troebel te maken. De schrijver is het er wel mee eens, om concessies aan de Regeering te vragen, maar zonder daarbij van vuurwapens gebruik te maken, daar hierdoor onrust in het land verwekt wordt.

S. D. A. P. Naar aanleiding van de revolutionaire beweging in Nederland, vraagt de *Sinar Hindia*: Indien het bestuur hier (Indië) een ontslagbrief thuis krijgt en wij, ingezetenen, zelf het recht zullen hebben onze zaken te regelen, zal het Bestuur in deze gewesten alsdan genegen zijn om de socialistische Regeering in Nederland te erkennen en eigen vorstje in Indië te spelen? Er zal hierover stellig wel wat te doen zijn, want in Ned. Indië zijn ook socialisten als Sneevliet, Baars e.a. Deze kameraden, die vele aanhangers tellen onder de matrozen van de oorlogschepen en onder de Europeesche militairen, hebben ook partijgenooten in de *Sarekat Islam*, waardoor zij op de hulp van duizenden Inlanders kunnen rekenen, waaronder vele politie-oppassers op de groote plaatsen, en van de Inlandsche militairen, van wie velen tegenwoordig lid zijn van de S. I. Ongetwijfeld zal de partij van Sneevliet krachtadig te werk gaan om uitvoering te geven aan de machtiging, die de socialisten in Nederland haar zullen zenden. *En wij gelooven dan ook, dat het hier in Indië hard tegen hard zal gaan, op bijzonder hevige wijze.*

Maar als de geldmensen hier het ontslag op hun dak krijgen en de ingezetenen van Ned.-Indië zelf vertegenwoordigers moeten aanwijzen om nieuwe wetten te maken, dan vragen wij ons af: zullen zij dat kunnen?

Vooralsnog achten wij, de inlandsche socialistenvanog niet in staat om zelf het bestuur uit te oefenen op socialistischen grondslag, omdat het socialisme eerst kort zijn intrede heeft gedaan en nog weinig het goed begrijpen. *Wij zelf zullen moeite hebben om het land bestuur te krijgen. Volgens den heer Dwidjosewojo zouden wij naar den wil der kapitalisten moeten handelen. Neen; dergelijk regeeren door ons zelve zou geen halve cent waarde hebben voor de ingezetenen van Indië, omdat dan de ondernemers en de groothandelaren de bevolking zouden uitzuigen.*

Het is daarom noodig, dat wij de hulp inroepen van socialisten als Sneevliet, Baars en Brandsteder en van de matrozen en soldaten, opdat niet de kapitalisten van andere landen als Japan en Engeland ons land zullen overvallen, dat zich juist vrij wil maken.

Lezers en Inlanders, denkt goed over deze zaak na, en volgt met aandacht de telegrammen uit Nederland, of de socialisten daar winnen of verliezen zullen. Als zij winnen, zullen onze verwachtingen groot zijn, maar als zij verliezen, zullen wij zelf onze beweging krachtig moeten maken, om zelf de vrijmaking en de welvaart van de inwoners van Indië te bereiken, opdat wij zelf voldoende in ons levensonderhoud kunnen voorzien.

Aangaande de uitzetting van Sneevliet, schrijft de *Kaom Moeda* verder: Wat wij tot nu toe niet hebben kunnen denken, dat gebeuren zou, is gebeurd. De Regeering heeft naar de Europeesche persstemmen gehoord en den wil van de kapitalisten en conservatieven gevolgd. Zeker valt de verbanning van Sneevliet zwaar op de beweging van het volk, dat onderdrukt wordt. *Maar deze beweging kan niet uitserven door het vertrek van een leider.* Indien het voornemen bestaat om deze beweging den kop in te drukken door alle leiders weg te werken, dan zeggen wij: Goed zoo. Uit, dan heelemaal uit, zoo niet, dan heelemaal niet. Het zij zoo!

Soldaten raden. Naar aanleiding van de plannen tot oprichten van soldatenraden te Soerabaja, wordt aan de *Oetoesan Hindia* medegedeeld, dat op de daartoe gehouden vergaderingen ook gesproken is over de houding der in garnizoen liggende troepen bij eventueelen opstand. Zij zouden dan de stations en openbare gebouwen, de woningen van burger- en van legerhoofden bezetten en de roode vlag uitsteken. Ook werd gesproken over te nemen politie- en militaire maatregelen.

Van Evolutie tot Revolutie. De *Pedjadjaran* schrijft uitvoerig over de slechte gezindheid van de meeste Europeanen, ambtenaren B.B. en anderen jegens de S. I. en vreest, dat, indien de ambtenaren B.B. voortgaan met de S. I. tegen te werken, deze zal afwijken van den weg der evolutie en dien der revolutie opgaan. De Regeering dient, volgens den schrijver, bij de werving van Europeesche ambtenaren. B. B. nauwkeurig na te gaan, of dezen evenals zij de ethische richting zijn toegedaan en daarnaar een keus te doen.

De „Sarekat Islam“. Hetzelfde blad haalt het volgende aan uit mr. W. K. S. van Haastert's geschrift van dien naam. „Wanneer wij het Inlandsche volk wenschen omhoog te heffen, dan doen wij dit niet met het doel ons zelve overbodig te maken, maar uit welbegrepen eigenbelang.“ En teekent hierop

aan: „Als gij u niet overbodig maakt, zullen wij het doen! Begrepen?“

Inl. Militie. *Boedi Oetomo* geeft eenige beschouwingen over de Inlandsche militie en komt tot de conclusie, dat de invoering daarvan in Indië's belang wenschelijk is. Want, alzoo de schrijver, als wij eenmaal een volksvertegenwoordiging en zelfbestuur bezitten, dan is het ook noodig, dat wij een leger hebben, om ons land te verdedigen, en dan zouden wij zelf de militie moeten invoeren. Het is daarom beter, dat de Regeering thans zelf deze zaak entameert. Voor een volksvertegenwoordiging is Indië thans nog niet rijp, want dan zou er ook algemeen kiesrecht moeten zijn. Goed zou het zijn aan den Volksraad wetgevende bevoegdheid te verlenen, en dan de militie in te voeren, daar de Inlanders toch maar naar den wil der leiders handelen.

Indisch Parlement. De *Neratja* maakt melding van een vergadering te Weltevreden gehouden van de *Perserikatan Sumatra*, waarin besloten werd om de actie te steunen van de Democratische Concentratie tot erlanging van een volksvertegenwoordiging en zooveel mogelijk invloed uit te oefenen in de te benoemen commissie ter voorbereiding van een Indisch Parlement. Een beroep wordt gedaan op alle Sumatraansche rassen om zich bij de Perserikatan Sumatra aan te sluiten, die zich ten doel stelt het aloude democratische bestuur te verkrijgen.

Verbroedering. Hetzelfde blad bepleit de verbroedering van de Chinezen met de Inlanders en verklaart, dat de Inlandsche beweging in de eerste plaats er naar streven moet om te doen verdwijnen alle onrechtmatige verdrukking en vernedering, zooals overheersching van rassen door een ander ras. De Hollanders, het ras der overheerschers, zijn, volgens het blad, in alles bevoordeeld boven andere rassen, zooals wat rechtspraak, onderwijs, enz. betreft. Zij zijn daarom de vijanden van de Inlandsche beweging. Het is, volgens den schrijver, geen nieuwigheid, die verkondigd wordt, ten aanzien van die vereeniging en samenwerking tusschen Chinezen en Inlanders, daar zij reeds bestond in den tijd, toen de Inlanders nog geen Europeanen kenden.

Eernstige Bedoelingen. Schrijvende over de uitzetting van Sneevliet, verklaart de *Neratja* dat de volgende overwegingen geleid moeten hebben tot de toepassing van het exorbitante recht. In het besef, dat werkelijk misstanden bestaan en in het gevoel van onmacht om daaraan een einde te maken, moet Sneevliet gevaarlijk geacht worden, daar hij de vicieuze toestanden aan het licht gebracht heeft. Laten wij er daarom werk van maken al het slechte te doen verdwijnen. Zeker, het gaat niet in eens. Maar de Regeering doe ook haar best. Zeer zeker zal het volk tevreden gesteld zijn, als het de bewijzen ziet, dat het haar ernst is met hare bedoelingen.

Vergif. Hetzelfde blad (*Neratja*) maakt melding van een vergadering te Padang gehouden en door den Demang gepresideerd, waarin gevraagd werd, of de tijd niet daar was om zijn vreugde te kennen te geven over den gesloten wapenstilstand? Naar aanlei-

Hotel-Café-Restaurant „SUISSE“
Amsterdam 142
72 Kamers. Badkamer op iedere Etage.
Centrum der stad. Dir. H. P. ALBERTS.

American Hotel - Amsterdam
Hotel en Café-Restaurant le Rang. 151
Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Pension FRISIA 102
Jan van Goyenstraat 47 - NIJMEGEN
Pension vanaf f 4.- per dag.

Grand Hotel Pension „DE NIEUWE KROON“ 66
voorheen BLOEMINK
APELDOORN.
De meest bekende inrichting ter plaatse
Directeur-Eigenaar H. VAN WIJK,
voorheen Directeur Hotel van Wijk, Singapore.

Grand Hotel Restaurant
„Central“
De meest bekende Inrichting der Residentie. 111

HOTEL PAULEZ
geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
door het ensemble 106
WILLY HONSBEEK & Z.

Hôtel „de Oude Doelen“
en
Pavillon „Oude Doelen“
DEN HAAG - SCHEVENINGEN 137
Restaurant de tout première ordre.
Thé Concert - Diner Concert
Soupe Concert
American Bar Grand Orchestre

Restaurant SAUR, den Haag
Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 138
Dejeuners, Diners, Soupers
Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

MAISON VAN RIJN
Prins Hendrikstraat 28 - DEN HAAG - Tel. H. 4060
Uitzenden van Diners
van af 90 cent. 57
Meermalen bekroond. C. JENNER

Hotel de Bellevue
Tel. Interc. H 447. 137
Bezuidenhout 15
's-GRAVENHAGE

Maison van Wijk
Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 0.90
Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
Dejeuners, Diners en Soupers.
135 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

AMPHION
Tea-Room American-Bar Restaurant
Heerengracht 48, 's-Gravenhage
Restaurant op de 1ste Etage
Orchestre Tzigane Diners et Soupers
... Cuisine française ... 114

ding hiervan werd o.m. gezegd, dat de Hollanders meermalen de Inlanders opgewekt hebben om mede hun geestdrift te betuigen tot verhoogen van den luister van hun land en hun vorst; en dat daarvoor telkens en telkens de Inlandsche ambtenaren B. B. gebruikt worden. Meer dan vier jaren heeft de Europeesche oorlog geduurd; men heeft elkaar gedood, alleen maar om een einde te maken aan alle verdrukking in de wereld. In alle entente-landen werd verklaard, dat de strijd niet zou eindigen, zoo lang nog maar één volk door een ander overheerscht wordt. Menschen, die hun vreugde te kennen geven over een vrede, die aan ons land nog geen vrijheid gegeven heeft, zijn een vergif voor de Inlandsche beweging. Dat de Heer die verachtelijke schepselen van deze wereld verdelge!

WAT DE CHINEES VERTELT.

Anti-Militie. In de *Warna Warta* schrijft *Tjiptomangoen Koesoemo* over de bezwaren tegen de instelling van militieplicht voor Chinezen en Inlanders. Er is geen enkele reden, zegt hij dat de beide bevolkingsgroepen de wapens moeten opvatten. Voor de Chinezen niet, omdat zij als vreemdelingen beschouwd worden, voor de Inlanders niet, omdat zij geen bezittingen hebben, die verdedigd moeten worden. Voor beiden zou een overheersching van Japan niet zoo slecht en volstrekt geen achteruitgang te achten zijn. Daarbij komt, dat voor de Europeesche miliciens wel gezorgd wordt voor hen en hun gezin gedurende den tijd, dat zij hun militieplicht vervullen, maar dat ten aanzien van deze verzorging de Chinezen en Inlanders aan hun eigen lot overgelaten worden. Ook heeft de Regeering in den Volksraad bekend doen maken, dat met het leggen van dezen nieuwen last op de bevolking in het geheel geen rekening gehouden zal worden met den geldelijken belastingsdruk der bevolking.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Hoe zal Amerika zijn handelsvloot benutten?

Den 23en Maart werd in Washington een vergadering van de handelsvloot gehouden, waarin John Donald, de voorzitter van de Shipping board, een rede uitsprak, over de bestemming welke te geven zal zijn aan de vele schepen, die de V. S. tijdens den oorlog gebouwd heeft, en die nu beschikbaar zijn boven 't aantal dat in normalen tijd onder Amerikaansche vlag de zeeën doorkruist. Spreker staat aan 't andere uiteinde van hen, die staatexploitatie wenschen. La Dépêche coloniale van 10 April geeft de voordracht uitvoerig, wij kunnen er hier de hoofdmomenten slechts aan ontleenen.

De groote vraag is; nu Amerika schepen gebouwd heeft, wat moet het er mee doen? Er zijn ongeveer 700 schepen. Als de regeering de taak op zich nam het algemeen beheer, zou verwaarloozing van eenige onderdeelen niet uitblijven. Een zorgzaam toezicht en beheer in één hand moet zich tot een 8 à 10 tal booten beperken. Daarom moeten de schepen over particuliere ondernemers verdeeld worden.

De vloot van handelsschepen moet binnen korten tijd verkocht worden. De prijs moet zoo worden gesteld dat mededinging met vreemden mogelijk is. De aankoop prijs is gemiddeld op 200 doll. per ton te stellen, en derde of een vierde ervan zou moeten worden betaald. In alle havens van de V. S., ook van de meren in de centrale staten moet op ruime schaal bekend worden gemaakt, dat de betalingen over 5 à 7 jaren verdeeld kunnen worden, gewaarborgd door een hypotheek op de boot. De stukken zouden op een interest van 5 pct. verleend worden. Spr. meent dat het voor de afdoening het beste zal zijn voor den verkoop van elk schip een afzonderlijke maatschappij te vormen. Hier directeurs krijgen 't beheer en de leiding, waarvan 2 door de regeering te benoemen.

Wordt 't noodige geld uit geheel N. Amerika verwacht, in 't bijzonder wordt prijs gesteld op de deelname van de Zuidkust der V. S. De handelsontwikkeling was daar van weinig beteekenis, en zij kan er in korten tijd hoog opgevoerd worden. Hout, steenolen, vele grondstoffen zijn er te verschepen; bovendien zijn de havens er als aangewezen om de handelsbetrekkingen van de Middle West uit te voeren. De kleine kapitalisten moeten aangemoedigd worden om in deze onderneming mee te doen, zonder daarom hen te ontmoedigen, die aan de Golf van Mexiko reeds scheepswerven in werking hebben.

Met de schepen zijn de scheepswerven tijdens den oorlog ontstaan. Door de schepen in Amerika te houden en werk te verschaffen zullen de werven ook aan 't werk blijven. Indien de regeering de schepen aan zich zou er geen zoo ruim gebruik van worden gemaakt, en zouden de werven minder afnemers krijgen. Amerika zal berekend moeten zijn op mededinging met 't buitenland, in 't bijzonder van Engeland. Het gebruik van petroleum als brandstof kan de V. S. een voorrecht boven Engeland geven. Meer en meer wordt hiervan partij getrokken. Amerika bezit zelf groote rijkdommen; Mexiko kan een onuitputtelijken voorraad leveren. Groot Brittanië zou deze moeten laten uitvoeren.

Voorziet Amerika zelf in de scheepsbehoefte voor zijn overzeeschen handel dan zullen de cargadoorslootten, die nu de vrachtprijzen zeer verzwaren, meer en meer kunnen worden uitgespaard. Ons treft in deze redeneering 't tegenovergestelde van de vraag om staatexploitatie en om socialiseering van 't groot bedrijf. John Donald wil de energie naar den handel overbrengen en wil haar over velen verspreiden. Hoewel dit slechts als een persoonlijk inzicht uitgesproken werd, is 't toch merkwaardig om de persoon die 't gezegd heeft, om de gelegenheid en de

plaats waar 't uitgesproken en toegejuicht werd.

Oorlogswoeling om 't vredescongres.

Is 't als een opvallend verschijnsel geconstateerd, dat de inlandsche woelingen, die in vele koloniale gebieden eigenlijk nooit geheel van de lucht waren, tijdens den grooten wereldoorlog aan 't luwen zijn geweest, 't lijkt of inderdaad de verzetsgeest weer los komt nu de strijd der reuzen tot staan is gekomen, althans voorloopig. Zal hierin door enkelen een aanwijzing worden gezocht, dat die woelingen minder voorkomen als men de inlandsche bevolking maar haar eigen gang laat gaan, anderen zullen de reden van de betrekkelijke kalmte zoeken in 't feit dat ook vele der onder voogdij staande volkeren in de emotie van 't wereldgebeuren zoo zijn betrokken geweest, dat zij 't kleine gebeuren om hun heen daarbij achter stelden, zij hoopten in het verloop ook een aandeel voor zich te winnen. Overigens is er ook maar betrekkelijke kalmte geweest, zooals het groote samenzeringsproces van San Francisco, de voortgezette strijd in Marokko o.a. kunnen getuigen. Bovendien is door 't in 't vooruitzicht stellen van hervormingen aan wenschen tegemoet gekomen, zoowel in de Fransche als in de Britsche koloniën.

Nu broeit Parijs de nieuwe wereldorde uit, berichten, geruchten, onderstellingen wekken weinig hoop op verzevenlijking van de reeds gekoesterde vrijheidsdroomen. Bij voorbaat vormt zich en uit zich verzet tegen de teleurstelling die velen voelen komen. De woelingen in Egypte, waarvan wij eerder gewag maakten, zijn hiervan een uiting.

De Britsche regeering, wier aanpassingsvermogen bekend is, heeft voor Britsch-Indië een hervormingsplan ontworpen, dat ver reikt in de richting van zelfbestuur, langs lijnen van geleidelijkheid. Maar de door lord Chelmsford en minister Montagu geopende vooruitzichten kunnen de bevolking geen bewondering geven voor het nieuwe wetsontwerp tegen de opstanden.

Den 11en April zijn in Punjab en Bombay onlusten uitgebroken. In Amritsar zijn 5 Europeanen en 30 opstandelingen gedood. In Ahmadabad werden verscheidene gebouwen in brand gestoken. Ook in andere punten kwamen ongeregelheden voor. Infanterie en cavalerie moesten hier en daar krachtig optreden en voor de bewaking van eigendommen zorgen. Latere berichten voegen hieraan toe, dat de onderkoning scherpe verordeningen heeft uitgevaardigd, zoo is een verordening van 1804 tot beteugelingen van misdrijven tegen den staat in Punjab weer in werking gesteld, waardoor personen, die op oproerige daden betrappt worden, door den krijgsraad summier gevonnist kunnen worden.

Uit verschillende berichten blijkt dat Hindoes en Muzelmannen gemeene zaak maken. Mokken deze laatste over de dreigende ontwrichting van 't Turksche rijk, de algemeene ontevredenheid over de voormelde wet tegen oproer, wordt nog aangemoedigd door de hooge prijzen bij 't nijpend voedselgebrek.

Dit samengaan van Hindoes en Mohamedanen treft te meer, nu ook bij 't optreden in Egypte de anders van elkander vervreemde godsdienstklassen, daar de Christenen en de Muzelmannen, samen gaan in het verzet tegen de Britsche overheid.

Voegen wij hieraan toe, dat Fransche bladen in Canada de propaganda voor een zelfstandig Canada hebben hervat, dat Ierland zich weer duidelijker uitspreekt, terwijl de Zuid-Afrikaansche deputatie in Europa aangekomen is, dan zal men met ons een herleving van den verzetgeest zien, terwijl de vrede gesmeed wordt.

De groote vlucht.

De vliegtuigtechniek vliegt vooruit. Ons allen ligt nog versch in 't geheugen hoe de eerste gelukte proeven van de gebroeders Wight bewondering wekten, korte afstanden laag bij den grond. Daarna een vlucht om de Eifelstoren, staaltje van hooge stuurkunst. Farman deed herhaalde pogingen om over het Kanaal te vliegen. 't Was of een booze geest zich tegen 't stoute bestaan keerde. Thans! duizelingwekkend zijn in hoogte, snelheid en lengte de vluchten; gezwenkt, gedoken, gekeerd wordt in de lucht gemakkelijker dan op 't water; het Kanaal is geen hindernis meer, de Noordzee reeds niet meer. Op 't programma staat nu een vlucht over den Atlantischen Oceaan: Engeland—Amerika.

Een wedstrijd is georganiseerd om een prijs van 10.000 P. St. Vickers-, Sopwith-, Short Rotls Royce-, Handley-vliegtuigen zijn er voor gemaakt en ingericht. Terwijl wij dit schrijven is 't wachten maar op 't gunstige weer, dat zich inderdaad laat wachten. De spanne Ierland—New-Foundland (St. Johns) zal van O. naar W., en van W. naar O. overvlogen worden. Wie zal de eerste zijn?

De grootste moeilijkheid schijnt niet de groote afstand zelf te wezen, maar meer 't onzeker weer, waarbij de mist weer als ergste vijand te beschouwen is.

E. DUNLOP & Co.
Heerengracht 442 Amsterdam
met Kantoren in Nederl.-Indië te Batavia, Semarang, Soerabaya, Bandoeng, Padang en Medan.

Export naar Nederl.-Indië, speciaal van alle soorten dranken, provisiën, sigaren, sigaretten enz., als: gedistilleerd, likeuren, wijnen, cognac, champagne, portwijn, sherry, bieren, mineraalwater, limonades, vleesch- en vischconserven, kaas, melk. Geconserv. vruchten, jams, suiker- en chocoladewerken, bicuits, zeep, parfumerieën, eau de cologne, patent-medicijnen.

HAAGSCHE Assurantie..... **BRAND** enz. 1805
Compagnie voor van
Aanvragen om een Agentschap aan de Directie
Hoofdkantoor: Bezuidenhout No. 1, Den Haag
BRAND - BEDRIJF - INBRAAK

Nederl. Handel-Maatschappij.

Gestort Kapitaal f 60,000,000.-
Statutaire Reserve - 11,595,462.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in het Oosten: Batavia, Soerabaya, Samarang, Bandoeng, Weltevreden, Cheribon, Tegal, Pekalongan, Djember, Solo, Djokjakarta, Tjilatjap, Padang, Medan, Tebing-Tinggi (Deli), Langsa, Kota-Radja, Palembang, Telok-Betong, Pontianak, Bandjermasin, Makassar, Singapore, Penang, Rangoon, Honkong en Shanghai.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken. — Consignatiecontracten met Cultuurondernemingen. — Verkoop van Producten.

BEROOVING⁶⁰
Wij verzekeren U tegen alle schade, tengevolge van het op eenigerlei wijze verloren gaan van Effecten, Bankpapier, Specie en andere Geldswaarden, zich bevindende in handen van Uw personeel.
GUNSTIGE VOORWAARDEN.
BILLIJKE PREMIE.
VEREENIGD ASSURANTIEKANTOOR
Plein 17a Den Haag
Tel. H. 680.

DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS
AMSTERDAM, Rokin 95.
Bijkant.: BANDOENG en 's-GRAVENHAGE.
Kapitaalvorming in 12 jaren door 100 stortingingen gedurende 10 jaren.
VRAAGT GRATIS BROCHURE.

HAARLEMSCHE
BANKVEREENIGING⁶⁵
HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....
GESTORT KAPITAAL . . . f 4.050.000.—
RESERVE ca. f 850.000.—

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE
Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong, Indramajoe, Makassar, Medan, Menado, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.
Kapitaal f 35.000.000.- Reserven f 17.400.000.-

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

Vereeniging „Je Maintiendrai” te Medan.

Van het door deze vereeniging uitgegeven periodiek is een nieuw nummer verschenen, het vierde „Rood-Wit en Blauwboekje”. Het bevat den tekst eener lezing van Luit.-Kolonel J. M. Baretta, getiteld: Hoe zal de verdediging te land in Ned.-Indië gevoerd worden. Welke taak is daarbij weggelegd voor vrijwilligerskorpsen. Hoe moeten in verband met deze taak die korpsen aangevoerd, georganiseerd en geoefend worden?

Blaadje van de Centrale Kas.

In No. 1 van den 7en jaarg. vindt men eenige kleine den geest des tijds tekenende „Kijkjes uit het inlandsch gemeentelieven. Extracten uit dagboeken van ambtenaren voor het volkscredietwezen.”

Het Ned. Zeewezen.

No. 8 bevat een artikeltje over het eiland St. Martin (met ill.), in hoofdzaak naar gegevens, ontleend aan de Encyclopaedie van Ned.-Indië.

Sawahpadi-productie.

Verschenen is No. 1 der publicaties van de Afdeling Handel (Dep. van Landb. Nijv. en Handel) in 1919, getiteld: Verhouding der Sawahpadi-productie tot de dichtheid der bevolking op Java en Madoera in ultimo 1917. Deze publicatie is voorzien van een gekleurde overzichtskaart van Java en Madoera.

Handel en Bedrijf.

No. 5 (van 6 Maart j.l.), bevat het slot van de (geïllustreerde) economische beschouwingen van v. R. over Sumatra's Westkust. Schr. behandelt thans kortelijk den Europeeschen landbouw en industrie, het mijnwezen, het verkeerswezen.

No. 6 (van 20 Maart) brengt het eerste gedeelte van een artikel (eveneens geïllustreerd) over het eiland Billiton in het algemeen en de Billiton-Maatschappij in het bijzonder.

Teysmannia.

Afl. 1 van jaarg. 1919 bevat: Selectie-proeven met Deli-tabak, door J. A. Honing. — Bijdrage tot de biologie van den wandluus (Cimex lectularius L.) en tot zijne bestrijding (met ill.), door S. Leefmans. — Grammatophyllum speciosum (een fraaie orchidee, welke in het oerwoud van Boven-Langkāt vrij veel voorkomt), door Dr. J. J. Smith. — Boekbespreking: Prof. Dr. M. Braesje: Die Raubvögel als Naturdenkmäler, door W. G. B. — De voedselvoorziening in Ned.-Indië, door M. B. Smits, door K. van der Veer.

Indisch Tijdschrift van het Recht.

De Nos. 10-12 van deel 101 bevatten o.m. de volgende verhandelingen: Transitioir strafrecht. Een vraag van actief belang. Welke is de betekenis van „eindvonnis” in art. 30 invoerings-verordening Strafwetboek (Stbl. 1917, No. 497), door Mr. R. H. Kleijn. — Subjectieve en objectieve theorie, door Mr. W. Duurvoort.

Orgaan van de Ned.-Ind. Officiersvereeniging.

Hoofdzakelijke inhoud van afl. 2 jaarg. 1919: Het officieren-pensioenfonds, door J. F. — Voorstel tot oeffening der infantie in veldversterkingskunst, door J. F. Beckman. — Het reservekader, door G. T. Slothouber. — Verbetering van promotiekansen, door N. N. — De Compagnies-administratie, door G. van Schie e. a. — Nogmaals over de voorgestelde tractements-regeling der paardenartsen, door Dr. L. van Leeuwen. — Een goede vruchtbare coöperatie is in Indië zoo niet onmogelijk dan toch zeer bezwaarlijk, door C.

De Ingenieur.

Onder het opschrift „De Indische waterbouwkunde”, bevat No. 16 van „De Ingenieur” een overzicht der rede van prof. ir. J. Haringhuizen, bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar in de waterbouwkunde aan de Technische Hoogeschool, uitgesproken den 4en dezer maand.

Topographische Dienst in Ned.-Indië.

Het jaarverslag over 1917 van den Top. Dienst in N. I. is verschenen en gesplitst, als gewoonlijk, in drie gedeelten, n.l. 1. Verslag van de verrichtingen van den dienst; 2. Administratief gedeelte; 3. Bijdragen van gemengden aard. Verder bevat het verslag eenige bijlagen, een groot aantal fraai uitgevoerde platen, zoomede kaarten en bladwijzers.

Bij de gedeelten sub. 1 en 2 kunnen wij uit den aard der zaak niet stilstaan, maar van den inhoud van sub 3, volgt hier een kort overzicht.

1. Morphologische en geologische aantekeningen bij de kaart van Zuid-Sumatra, door H. Philipp. (Uittreksel van een studie: Kolenterreinen in Benkoelen, welke door het Encyclopaedisch Bureau zal worden uitgegeven). Het behandelde terrein ligt tusschen den bovenloop van de Moesi en de kust van den Indischen Oceaan.

2. Aardrijkskundige benamingen in West-Java, door L. F. van Gent (een interessant opstel, waarmede de reeks besloten wordt, welke de schr. in de verslagen over 1915 en 1916 opende met zijne beschouwingen over de aardrijkskundige benamingen in resp. Midden- en Oost-Java en in en om Batavia.)

3. Het N. W. Gajoland (Meergebied), door G. J. Sporry. Een korte beschrijving in het algemeen, verder legendarische Gajoe-overleveringen, zoomede een beschrijving van den 103 K.M. langen weg Bireun-Takenon, met beschouwing omtrent de toekomstige economische betekenis van dien weg.

4. Beschrijving van enkele bergen, kraters, meren en baaien in de residenties Preanger-Regentschappen en Cheribon, door J. M. van Gils.

5. Eenige aantekeningen omtrent het middendeel van den goenoeng Kidool, door J. van Roon.

6. Een en ander over de kuststreek van de onderafdeeling Beneden-Langkāt, door H. A. L. K. Kortum.

7. De wordings- en ontwikkelings geschiedenis van de particuliere landerijen bewesten de Tji Manoek, door J. W. E. de Ruiter.

8. Beknopt historisch overzicht van het land Buitenzorg, door J. W. E. de Ruiter. De beide laatste bijdragen zijn van veel belang met het oog op het actueele vraagstuk der terugbrenging van de particuliere landerijen tot het Staatsdomein.

Economisch-Statistische Berichten.

Het No. van 26 Maart j.l. bevat een artikel; Nederlandsche en Nederlandsch-Indische belangen op politiek en economisch terrein.

Korte Berichten voor Landb., Nijverh. en Handel.

No. 10 van den 9en jaarg. brengt het eerste gedeelte eener beschouwing over de handelsbeweging van Ned.-Indië met den Australischen Statenbond (naar mededeelingen van den vice-consul te Melbourne P. E. Teppema); voorts o.m. het vervolg van: „De markt van eenige Ned.-Indische producten te Amsterdam in 1917.”

Tijdschrift voor Economische Geographie.

Mr. E. H. von Baumhauer publiceert in het 15-April Nr. een artikel over de toekomst van Curaçao, waarover schr. vrij hoopvol gestemd is, mits — nu de kansen gunstig zijn — er snel en krachtig wordt ingegrepen door de Regeering en vooral door den handel.

Zendingsperiodieken.

De Macedoniër. April 1919. Zendingsarbeid onder de Chineezzen op Java en Madoera, door L. Tiemersma. Referaat gehouden op de Zendingconferentie te Soerabaja, den 2 Sept. 1918. — Van den Islam, door H. Dijkstra.

Berichte der Rhein. Missions-Gesellschaft. 1919. Nr. 4. Wechseldende Bilder aus der Arbeit in Borneo.

Allgemeine Missions-Zeitschrift. 1919. Nr. 3. Missionsrundschau. Niederländisch-Indien, von J. Warneck.

Maandblad der samenwerkende Zendingen-Corporaties. April 1919. De Spaansche griep te Modjowarno, door C. W. Nortier. — De Spaansche griep te Swaroe. — Het gedenken der dooden op den tweeden Paaschdag (in Posso), door Dr. A. C. Kruyt. — Een doodenfeest op Nieuw-Guinea, door D. C. A. Bout. — In memoriam. Prof. C. Poensen (met portret).

Het koelie-vraagstuk in Ned.-Indië.

Als No. 3 der serie „Indische monographiën”, uitgave van het Indonesisch persbureau te 's-Gravenhage, is verschenen een brochure van Dr. P. Endt, getiteld: Vrije arbeid in Ned.-Indië.

Welk standpunt schr. inneemt blijkt duidelijk genoeg uit deze zinsnede: „De hoofdzaak blijft; het uitroeiën van de oorzaak veler ongerechtigheden en grove wan-toestanden: de bevrijding van een arbeidssysteem dat als een kwade droom op land en volk zijn druk legt, kortom: de verlossing van de halfslavernij der poenale sanktie.”

In de brochure verwijst schr. hier en daar naar een eveneens recente publicatie van zijn hand, getiteld: Wanderarbeiterverhältnisse in den farbigen Kolonien (mit besonderer Berücksichtigung von der Ostküste von Sumatra. Niederl. Indien), een boekdeel van ruim 430 blz., verschenen bij J. H. de Bussy te Amsterdam.

Javaansche spraakkunst.

Bij Martinus Nijhoff te 's-Hage is uitgekomen een „Javaansche spraakkunst”, door H. N. Kiliaan, oud-Oost-Indisch ambtenaar. Schr. bedoelt hiermede een werk te geven dat vooral taalverschijnselen opheldert, welke tot dusverre onverklaard zijn gebleven; zoo geeft hij o.m. een nauwkeuriger definitie van het Kram-inggel dan die men in de bestaande werken kan aantreffen.

De heer K. is, mede blijkens zijn vroeger verschenen Madoereesche spraakkunst en woordenboek, een ernstig en kundig taalbeoefenaar.

De Indische Mercur.

Uit den inhoud van No. 18: De West-Indische suiker en de Hollandsche Standaard, door Fr. Oudschans Dentz, met Naschrift van de Redactie. — Achtste bijeenkomst van het Technisch personeel der Proefstations en ambtenaren van het Departement van Landbouw te Medan, door Dr. L. P. de Bussy. — Verslag van het Volkscredietwezen in Ned.-Indië, besproken door A. D. — Jaarverslag van de Nederlandsche Kamer van Koophandel te Londen.

Publicaties Ned.-Indisch Landbouw Syndicaat.

In afl. van den 11en jaarg. vindt men o.m. den tekst van de volgende voordrachten: Helopeltis bestrijding met en zonder behulp van zwarte mieren, door A. H. Meijer. — Mededeelingen over bruine-binnenbast (bij Hevea), door W. van Lennep. — Mededeelingen over de Cacao-Commissie, door D. Mac Gillavry.

Nieuwe Uitgaven van het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.

Dezer dagen zal bij Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage verschijnen een tweetal door bovengenoemde instelling uitgegeven geschriften, n.l.:

Adatrechtbundels bezorgd door de Commissie voor het Adatrecht. XVII, Celebes; en

Het Oud-Javaansche lofdicht Nagarakrtagama van Prapanca (1365 A. D.). Tekst, vertaling en bespreking, overgedrukt uit de Verspreide geschriften, DL VII-VIII van Prof. Dr. H. Kern. Met aantekeningen van Dr. N. J. Krom.

Rotterdamsche Bankvereeniging

Kapitaal en Reserven f 67.000.000.-

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolsingel Delfshaven Feijenoord Schiedam Vlaardingten	Zaandam	Besuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Scheveningen

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereeniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar Alphen a/d Rijn Amersfoort Apeldoorn Arnhem Assen Barneveld Bodegraven Boreulo Boskoop Coevorden Culenburg Delft Den Burg(Texel) Deventer Doetinchem Dokkum Dordrecht Drachten Ede Franeker	Geldermalsen Gouda Gorinchem Groenlo Groningen Haarlem Harlingen Heerenveen Helder (den) Hengelo (O.) Hoogeveen Hoogezand Hulst Katwijk Leeuwarden Leiden Lochem Meppel Middelburg Nijmegen Oostburg	Purmerend Schagen Schoonhoven Slidrecht Sneek Stadskanaal Terneuzen Tholen Tiel Uithoorn Utrecht Veendam Yeerendaal Vlissingen Wildervank Woerden Ijmuiden Zelst Zierikzee Zutphen Zwijndrecht
---	--	--

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

A. L. REIMERINGER & ZONEN

Anno 1838.

COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN

ASSURANTIËN

SAFE DEPOSIT (Bewaarkluis)

LEIDEN, Rapenburg 106-108.

Coöperatieve
Amsterdamsche Crediet-, Deposito- en Spaarbank,
Hoofdk. : N.-Z. Voorburgwal 65 (Geb. Unicum), A'dam.

CREDIETEN met en zonder persoonlijke of zakelijke zekerheid, ook aan Indische Ambtenaren en verlofgangers.
SPAARGELDEN. Rentevergoeding 5 pCt. 's jaars.

TAAMS & KEYSER
Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

CENTRALE BANKVEREENIGING
Molenstraat 21a. Telefoon : Haag 1481
's-GRAVENHAGE.

Behandelt alle Bankzaken. — Redigeert een uitvoerig wekelijksch beursverslag. — Houdt ten dienste harer cliënten een uitvoerigarchief voor advies bij belegging.
CREDIETEN — DEPOSITO's.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor : 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor : BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. v. E. H.

**Sluit Uw Molest-, Bagage-, Noodhavenkosten-, Brand- en Inbraakverzekeringen bij
W. LEDEBOER - WIJNSTRAAT 130 - ROTTERDAM.
Billijke Premiën. Gunstige Voorwaarden.**

Dit laatste geschrift is in hoofdzaak bestemd voor Javaansche intellectueelen, die belangstellen in de vroegere grootheid van hun land.

De Java-Post.

No. 10 bevat o.a.: Een tweede, een derde Landsdrukkerij (slot), door de G. — De geheimzinnige ziekte op Tanimbar, door H. Geurtjens.

De Banier.

Onder andere bijdragen bevat No. 10 het vervolg van het aan het Weekblad voor Indië ontleende artikel over de leprosen inrichting te Hoeta Salam (Batak-hoogvlakte), zoomede eene voordracht van L. Tiemersma: Het Christelijk onderwijs voor Chinezen in Ned.-Indië.

Weekblad voor Indië.

No. 47 (van 2 Maart) brengt een artikel van K. „Over Indische muziek en een Indisch musicus”, waarin de verdiensten van den heer Constant van de Wall als componist worden geschetst. — Voorts een geïllustreerde beschrijving van J. B. S. eener tocht naar den top van den Smeroe (Java's hoogste punt. — Benevens eene (eveneens geïllustreerde) beschouwing van W. Kooiman Jr. „In de djatibossen”.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 3: Wajang, door Sosro Sawarno (vervolg). — De groote diamantvlinder (Eploea leucostictus Gmelder), door H. Schoo. — Brieven uit de Oost (n.l. uit Brastagi, Batakhoogvlakte), door Mej. G. Andreae.

In- en Uitvoer.

In No. 16 vervolgt Th. v. d. C. zijne beschouwingen over „Onze Indische cultures in 1918 en hare vooruitzichten in 1919.” Schrijver laat thans het artikel suiker de revue passeeren. — Verder bevat dit Nr. nog een kort overzicht van den uitvoerhandel van Java in 1918.

Commercial Holland.

Onder bovenstaanden titel verschijnt sedert November 1918 bij Nijgh van Ditmar te Rotterdam een maandblad voor den handel in den vreemde met Nederland en zijne koloniën. Het wordt geschreven in het Engelsch. De abonnementsprijs bedraagt voor Holland f 6 en voor het buitenland f 7.50 per jaar. Het biedt zich aan goed verzorgd, en trekt reeds dadelijk de aandacht door de verscheidenheid van onderwerpen op het gebied van handel, nijverheid, en scheepvaart in Nederland, en vooral ook door de vele welgeslaagde illustraties tusschen den tekst, en als supplement of toegift de afzonderlijke heliogravure in kleurendruk.

De het laatst verschenen nummers van Maart en April bevatten o.m. een artikel van Dr. H. C. Prinsen Geerhigs over de suikerindustrie op Java met illustraties betreffende de bewerking der velden, het snijden van het riet, de werkzaamheden in de fabriek. De verschillende onderdeelen van de fabriek en bijbehorende gebouwen zijn daarbij in beeld weergegeven. Een even uitvoerig, rijk verlicht artikel over de rijstcultuur in N.-I. van de hand van den heer J. J. Paerels, leeraar in tropische landbouw te Deventer, treft men aan in het Aprilnummer, waarin ook een artikel over Curaçao, een over Nederland's scheepvaart in de jaren 1918 en 1919, zoomede een hoogst belangrijk artikel betreffende de derde Nederlandsche Jaarbeurs door den secretaris der jaarbeursvereniging, den heer W. Graadt van Roggen, met een afbeelding van het plan van een toekomstig permanent gebouw.

Een vaste rubriek: Foreign Relations is bestemd o.a. voor Nederlandsche ondernemers in handel en nijverheid, die agentschappen wenschen in het Buiteland.

Uit andere tijdschriften in vreemde talen.

The National Geographic Magazine. Febr. 1919. Sarawak: the land of the White Rajahs, by H. W. Smith (with 59 illustrations).
Der Tropenpflanzer. Febr. 1919. Olsaatausfuhr Niederländisch-Indiens.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

VERGADERING van het Hoofdbestuur op Zaterdag 26 April 1919, om 2 uur n.m., in het gebouw Laan van Meerdervoort 187, den Haag.

Agenda:

1. Notulen. (Zie K. W. 21 Nov. 1918 No. 47).
2. Voordracht aan de a.s. Algemeene vergadering ter vervulling van 6 vacatures in het Hoofdbestuur, wegens periodiek aftreden van de leden:
C. R. Bakhuizen van den Brink (Voorzitter),
E. F. Grooss (Secretaris-Penningmeester),
H. J. Raedt van Oldenbarneveldt (Ply. idem),
C. F. Lekkerkerker (Studenten-afdeeling Leiden),
Z. G. P. Marcella (Rotterdam),
Mevrouw J. E. van Oeveren-van Schaik (Utrecht)
De heer Lekkerkerker en mevrouw van Oeveren hebben zich niet herkiesbaar gesteld.

Candidaten van de Afdeelingen:

Voorzitter: 1. C. R. Bakhuizen van den Brink.
2. L. A. Bakhuis.

Secretaris-Penningmeester: 1. E. F. Groos. 2. J. A. Soetens.

Ply. idem: 1. H. J. A. Raedt van Oldenbarneveldt. 2. O. de Bordes.

Rotterdam: 1. Z. G. P. Marcella. 2. A. Veder.

Utrecht: 1. Mej. J. van der Schuyt. 2. H. Somermeyer.

Studenten-afdeeling Leiden: 1. H. J. Hoekstra. 2. H. Fabriek.

3. Vaststelling van datum en plaats van de a.s. Algemeene Vergadering.
4. Rekening en verantwoording van den Penningmeester en bespreking van den financieelen toestand der vereeniging.
5. Behandeling van de motie Vermeer. (In de nota van het Dagelijksch Bestuur — opgenomen in het K. W. van 10 Oct. 1918 No. 41 — is de navolgende wijziging gebracht: Aan den zin „Dit pogen echter moet niet gepaard gaan met een verwijt aan het Nederlandsche volk van onkunde en gebrek aan belangstelling, welke leidt tot een verwijdering tusschen Indië en Nederland”, 3e kolom, regel 11 tot 15 van boven, is toegevoegd de zinsnede: „zoals naar onze meening ook niet rechtstreeks in de bedoeling van den heer Vermeer gelegen heeft.”)
6. Bespreking van het programma der Propaganda-Commissie.
7. Bespreking van een voorstel van de afdeeling 's-Gravenhage voor het uitschrijven van een prijsvraag.
8. Rondvraag.

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

Van de Afdeeling Haarlem:

Jaarverslag 1918.

Het is een gelukkig verschijnsel, dat het aantal leden onzer afdeeling voortdurend toeneemt, zij het dan ook in kleinen getale. Bedroeg 't aantal leden op 31 December 1917 118, het einde van dat jaar boekten wij 130 leden, dus een toename van 12 leden.

23 Nieuwe leden traden in dat jaar toe, terwijl 11 leden, meestal door vertrek naar een andere gemeente, moesten worden afgeschreven.

Evenals vorige jaren werden wederom eenige voordrachtavonden georganiseerd.

Den 6den April sprak de heer Th. P. Almerood over Suriname, den 9den October de heer Dr. Vorstman over het onderwerp: „Mijn indrukken van Borneo en Java.” Beide voordrachten werden door lichtbeelden verduidelijkt en oogstten vele waardeering.

Den 22sten Februari vond een Indische kunstavond plaats, met medewerking van Javaansche jongelieden. De Burgemeester van Haarlem opende den avond met een toespraak, het publiek opwekkende belangstelling te blijven toonen in onze schoone koloniën. De avond werd voor onze afdeeling een groot succes, de groote zaal der Sociëteit „Vereeniging” was geheel uitverkocht en mochten wij de voldoening smaken een batig saldo van f 760.45 over te houden, welk bedrag aan de Vereeniging „Kartini-Fonds” ten geschenke werd aangeboden en met grooten dank werd aanvaard.

In de jaarvergadering werd tot afgevaardigde naar de Alg. vergadering gekozen de heer Th. Brondegeest. In ons afdeelingsbestuur kwam geen verandering.

Uit ons overzicht blijkt, dat wij over het afgelopen jaar tevreden kunnen zijn en hopen wij, dat het onze afdeeling moge blijven gelukken voortdurend de belangstelling voor ons koloniaal bezit gaande te houden.

Namens het Bestuur,
H. F. WAGENAAR REISIGER,
Secretaris.

Financieel Overzicht gedurende 1918.

Aantal leden op eind 1917	118
Bijgekomen in 1918	23 141
Afgegaan in 1918	11
Aantal leden op einde 1918	130

Inkomsten.

Saldo 1917	/ 23.26
Contributie van 130 leden	,, 385.00
	/ 408.26

Uitgaven.

Honorarium 2 lezingen	/ 50.—
Zaalhuur	,, 36.80
Projectielicht	,, 30.10
Ind. Kunstavond	,, 54.20
Drukwerken	,, 19.30
Innen van contributie	,, 10.97 ⁵
Afgedragen aan Hoofdbestuur	,, 140.95
Diverse uitgaven	,, 32.60
Saldo ult. 1918	,, 33.33 ⁵
	/ 408.26

Haarlem, 14 Februari 1919.

De Penningmeester,
D. VRIJDAG.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: **Safe-Inrichting.** :-:

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendikkade 79. 90
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

Import van alle Nederlandsch-Indische producten. Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's. Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

AMSTERDAMSCH E BANK - Amsterdam

Kapitaal f 34.408.900.—

Reservefonds 22.440.000.—

Bijzondere Reserve 2.000.000.— 69

ALLE BANKZAKEN

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Gredietvereeniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.— Twintig Kantoren 107

Assurantie-Maatschappij „DE IJSEL”

Deventer.

Goedgekeurd bij Koninkl. Besluiten. 113

... BRAND-, TRANSPORT-, ZIEKTE-...
EN ONGEVALL EN-VERZEKERINGEN

Algemeene Levensverzekering-Bank

Koninklijk Goedgekeurd 5 Januari 1903

Gevestigd te ROTTERDAM, Hofplein
hoek Schiekade 210.

Commissarissen: Mr. A. W. SCHIPPERS, Advocaat en Procureur te Rotterdam; Dr. L. A. THOMEE, Arts te Rotterdam; JOH. KRAP, Lid van de Algemeene Rekenkamer te 's-Gravenhage.
Directeur: A. KROS Jr. 97
Adjunct-Directeur: A. J. A. KROS.
Medisch Adviseur: Dr. B. J. F. BAVINCK, Arts te Rotterdam.
Wiskundig Adviseur: Dr. W. BOUWMAN, te Schiedam.
Accountant: C. G. MEERDER, Lid van het Nederl. Instit. v. Accountants

De VREDE op komst.

Het verkeer met.....

INDIË

via Suez heropend.

Verzeker U vóór vertrek bij de

NILLMIJ ..van...
1859

's-GRAVENHAGE, Veenestraat 1. 70
AMSTERDAM, Keizersgracht 508.
UTRECHT, Minrebroederstraat 22.

W. G. SCHEERES, Electrotechn.-Bureau, Hooigracht 1c, Tel. H. 5170, 'S-GRAVENHAGE
 ELECTRISCHE INSTALLATIE OP ELK GEBIED 86

Van de Afdeling Breda:

Op Donderdag 24 April 1919 wordt door de Afdeling Breda van de Vereeniging „Oost en West” een KUNSTFILMAVOND gegeven. Het programma bevat een 14-tal onderwerpen betrekking hebbende op Oost-Indië.

Jaarverslag over 1918.

Onze afd. telde ult. Dec. 1917 37 leden, waarvan in 1918 door vertrek, bedanken en overlijden 7 afgeschreven werden. Er kwamen 7 nieuwe leden bij, zoodat het aantal ult. Dec. 1918 37 was. In het verslagjaar verloor het bestuur zijn hoogverdienselijke onder-voorzitter, den heer W. Helms, door overlijden. In zijn plaats werd de heer C. van der Valk gekozen, terwijl Mevr. van Bart-Tinot van Patot de functie van bibliothecaresse op zich nam, ter vervanging van de naar elders vertrokken mevr. Korevaar-van Vassen.

Het jaar 1918 was voor onze afd. zeer belangrijk, daar op haar initiatief, in vereeniging met andere lichamen, de door de Regeering voorgestelde Indische leergangen werden gehouden door den heer C. Spat, leeraar aan de K. M. Academie. Deze leergangen hadden een buitengewoon succes, daar de belangstelling in de 14 voordrachten door den rijkdom der behandelde onderwerpen de levendige, degelijke wijze van voordragen, verduidelijkt door lichtbeelden en een groote hoeveelheid Indische kunstvoorwerpen tot op den laatsten dag onverflauwd bleef.

De lof, den heer Spat door onzen te vroeg ontslapen onder-voorzitter toegezwaid, was alleszins verdiend. De persoonlijke titel van hoogleeraar, den heer Spat sedert toegekend, zal dan ook ongetwijfeld door allen, die van zijn voordrachten genoten hebben, met bijzondere instemming vernomen zijn.

De rekening en verantwoording van den penningmeester, den heer E. G. A. Taenzer, werd nagezien en goedgekeurd door de heeren Duyvelaar en van Assendorp.

De Secretaris, **L. VISSER.**

Verantwoording der gelden over 1918.

Baten.

Aan saldo ult. December 1917	f	9.16
Aan rente	„	1.55
Aan contributies	„	102.50
Totaal.....	f	113.21

Lasten.

Afdracht Hoofdbestuur 40 pCt. van f 102.50...	f	41.—
Rekeninglooper	„	2.—
Porti	„	2.95
Zaalhuur	„	2.—
Verschotten Secretaris	„	5.87
Abonnementen	„	8.20
Verschot W. Helms	„	4.75
Broese en Co.	„	2.—
Beijersbergen	„	4.—
Aandeel lezing	„	15.—
In kas ult. December	„	25.44
Totaal.....	f	113.21

Breda, den 20 Maart 1919.

De Penningmeester,
E. G. A. TAENZER.

Gezien en accoord bevonden.

Breda, den 20 Maart 1919.

(w.g.) **VAN ASSENDORP.**
H. DUIJVELAAR.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Uitzending voor den Nederlandsch Oost- en West-Indischen Staatsdienst.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging: Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie. Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

- 4 leeraren in de plant- en dierkunde.
- 13 leeraren in de Nederlandsche taal.
- 2 leeraren in de aardrijkskunde.
- 4 leeraren in het Duitsch.
- 3 leeraren in het Fransch.
- 2 leeraren in het Engelsch.
- 8 leeraren in de wis- en natuurkunde.
- 5 leeraren in het teekenen.
- 1 leeraar in de geschiedenis.
- 2 leeraren in de Staatswetenschappen.

Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolverpleegster).

Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:

Civiel-ingenieur Tijdelijk ingenieur voor de bevoeligen van gronden op de Buitenbezittingen (civiel-ingenieur). Opzichter. Tijdelijk bouwkundig opzichter.

Waterbouwkundig ingenieur (dienst waterkracht en electriciteit).

Opziener bij den dienst van het mijnwezen.

Opziener bij den dienst der Ombilijnmijnen.

Adjunct-landmeter bij het kadaster.

Ingenieur bij het mijnwezen.

Drie boekhouders voor de Banka-tinwinning.

Bij den dienst der Staatspoorwegen:

Civiel-ingenieur. Werktuigkundig ingenieur. Ingenieur. Ingenieur voor het signaalwezen.

Adspirant-ingenieur bij den dienst van het stoomwezen (jong werktuigkundig ingenieur).

Scheepsbouwkundig-ingenieur voor het marine-établissement te Soerabaja.

Scheikundig-ingenieur voor den Indischen dienst.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:

Adspirant ingenieur. Electro-technisch ambtenaar 1ste kl. Electro-technisch ambtenaar 2de kl. (adsp.-electro-technisch ambtenaar). Telefoonopzichter 1ste klasse. Telefoonopzichter 2de klasse. Radiotelegrafist 2de klasse. Instrumentmaker 2de klasse. Commies.

Stenograaf bij de stenografische inrichting van den Volksraad in Nederlandsch-Indië.

Onderwijzer der 3de klasse bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.

Opzichter bij de bevoelingswerken ten behoeve van den landbouw.

Vier ijkers ten behoeve van het ijkwezen in Ned-Indië.

Adspirant-commissaris van politie.

3de-officieren voor de Gouvernementsmarine in Ned-Indië.

Zij die voor uitzending tot een der betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 1 April 1919 no. 77).

J. M. VAN KEMPEN & ZONEN
 Kon. Ned. Fabrik van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.
 FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17; 40
 s-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26;
 Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

PENNOCK-COMPANY
 Stationsweg 26 en 26a, Tel. H 6300, Tel.-Adr.: „Highspeed”
DEN HAAG
BANDOENG
 EXPORT van AUTOMOBIEL- en
 KOETSWERK-ONDERDEELEN

..... **Melkinrichting**
 Den Haag, Lange Beestenmarkt 9 - Tel. Haag 3683
„PASTEUR”
 Scheveningen, Neptunusstraat 66a - Tel. Schev. 1853
Stoom-Zuivelfabriek

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma of Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is, waarop dadelijk bezuinigd kan worden, bewijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZONEN
 GROENMARKT 27
 TELEPHOON No. 2512
 □ □ DROGERIEN □ □ CHEMICALIËN □ □
 □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
 □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

P. F. VAN ROOIJ,
 Telefoon 276 - BREDA - Ginnekenstraat 149
 GROOTE SORTEERING IN
Reiskoffers, Portemonnaie's,
Sigarenkokers, Damestasschen, Portefeuelles
Aktentasschen.

W. M. WEIJNE
 DANS-INSTITUUT.
 Koningin Emmakade 133, Telefoon 3348
 'S-GRAVENHAGE.
 Prospectus op aanvraag gratis verkrijgbaar.

FAMILIE-BIOSCOOP
 PRINSESTRAAT.
IEDEREN MIDDAG (ook Vrijdag):
PAASCHVACANTIE-MATINEË,
 met den succesfilm:
MET 'N KWARTJE DE WERELD ROND,
 van PAUL d'IVOY.
 Een bijzondere attractie voor de kinderen!
IEDEREN AVOND de Anti-Bolsjewistische film:
ZONEN VAN ÉÉN VOLK.
 Plaatsbespreken voor middag- en Avondvoorstelling dringend aanbevolen.
 Kinderen steeds toegang, ook 's avonds.

Olympia Theater
 Prins Hendrikplein 3 Tel. H. 9521
 Geprolongeed: Tot 1 Mei a.s.
De Grootste Schlager film:
MAGISTE als Alpenjager
 De sterkste man ter wereld.
 Gedurende deze week was het succes enorm. Honderden werden wegens plaatsgebrek teleurgesteld.
DAAROM PLAATSBESPREKEN
AANBEVOLEN.

WISBRUN & LIFFMANN.
 Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
 DAMES MODEARTIKELLEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELLEN.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL
 Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
 Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw,
 Piet Heinplein, Tel. ¹⁵⁸⁷/₁₅₈₈
 Bijkantoor: DEN HELDER,
 Hoofdgracht 37, Tel. 83.

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.
 Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdags-
 middags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Con-
 versatielessen.
- Opleiding-admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Kopieer- en Vertaalwerk.

- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames
 en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitslui-
 tend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor
 hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**
 Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de
 opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.
 Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene ver-
 andering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling;
 voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

**OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor
 het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.**
 A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
 Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch. — Staatsinstel-
 lingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering.
 S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battakisch.
 IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Gooilandsche weg 6, Bussum. — Maleisch. (Nadere
 informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
 P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. —
 Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
 J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assistent-Resident, van Imhoffstraat 25, Den Haag. — Maleische taal-
 en letterkunde.
 B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Ned.-Indië.
LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der
 Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag,
 zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:
 a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,**
 door J. H. en H. B.
 Prijs: 1 exemplaar f 0.10, porto f 0.02; 50 ex. f 2.50,
 voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent
 voor frankieerkosten.
 b. **Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,**
 door T. J. BEZEMER.
 Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01; 50 ex. f 2.—;
 voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent
 voor frankieerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma
 MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn verkrijgbaar:
 a. **Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENZ;**
 II. **De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.**
 Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.03 frankieerkosten
 b. **Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten**
 No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
 Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten
 No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.
 No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
 Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankieerkosten.
 No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).
 Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.
 No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.
 No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.
 No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.
 No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.
 No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.
 No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.
 No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures
 in Nederl.-Indië.**
 Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.
 N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-
 Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL
 Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en
 van H. M. de Koningin van Rumenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
OPGERICHT 2 AUG. 1853. 113

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LIUERMANNEN.

N.V. Algem. Nederlandsch en Indisch Touristenbureau
 's-Gravenhage „KOSMOS” Weltevreden-
 Kettingstraat 1 Rijswijk
 Vraagt inlichtingen omtrent onze reizen
 naar de slagvelden en onze gezelschapsreizen
 van Genua en Marseille naar Holland. 118

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN
 Amsterdam - Soerabaia - Hongkong - Kobe.
 Geregelde stoomvaartdiensten tusschen
 Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN 11
 (Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
 Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië
 en San Francisco.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM. 68

PASSAGIERSDIENST
 van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG,
 BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
 SEMARANG en SOERABAIA.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers- en
 vrachtgoederendienst
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
 Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
 Australië.
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij
 de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 88

**Vleugels, Piano's
 Kunstspel-Piano's, Orgels**
 Verhuur PIANO'S van 15.- p. mnd of 150.- p. j. af.
 VLEUGELS „ 18.- „ „ „ 180.- „ „
REPARATIE - STEMMEN - RUIL. 8
Afdeeling Gebruikte Instrumenten.
 Speciale Inrichting
 voor het gereedmaken voor de TROPEN.
GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

Goud Heeren Anker Remontoir f 40.-
 prima uurwerk.
ARMHAND HORLOGES. 44
 GROOTSTE SORTERING. LAAGSTE PRIJZEN.
J. A. J. REMMERS, Prinsstraat 73a
 's-Gravenhage...

Huishoudelijke en Luxe Artikelen.
 Fornuizen, Haarden en Kachels.
 LIPS' Brandkasten. 73
GEBR. NOTEBOOM - APELDOORN
HOOFDSTRAAT 142.

John Kennis
 Ladies' and Gentlemen's Tailor
 Weteringschans 251 Amsterdam
 Magazijn geopend 9-6 uur. Telefoon N. 8321 92

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WUK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

A. C. ZWANG Azn

Veemarktstraat 40 Breda Telefoon Interc. No. 315.

Piano-, Orgel- en Muziekinstrumentenhandel

L. E. NIEUWENHUIZEN
LEIDEN - HOLLAND
Blikgroenten: Rood etiket (beste kwaliteit)
Groen „ (tusschensoort)
Huishoudgroenten merk „Sleutels“
SPECIALITEIT IN GEZOUTEN GROENTEN

G. J. Hilbrink
Heeren- en Dames-Kleermaker.
's-Gravenhage
Daendelsstraat 8. Tel. N. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.
*Groote voorraad
Engelsche Stoffen*

M. A. v. d. ZANDT,

Telefoon S. 1096 DEN HAAG Ant. Heinsiusstr. 2h
LOODGIETER FITTER ELECTRICHE MUNT-INSTALLATEUR SMID SLOTENMAKER

SANITAIRE INSTALLATIËN.
COMPLETE KEUKEN-INRICHTINGEN.
KACHELS, FORNUIZEN.
ELECTR. LAMPEN, STRIJKIJZERS, KETELS, COMFOREN.

J. P. FLECK - Utrecht
Lijnmarkt 19 - Intercomm. Telefoon 1078
COMPLETE WONINGINRICHTINGEN
Behangerij Stoffeederij
.... Matrassen en Beddenfabriek
ALLE SOORTEN DEKENS MOTZUIVERING

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.

PIANO's in huur f 6.— per maand,
desgewenscht in huurkoop, bij

L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,
Regentesselaan 123, bij Reg.pl. Tel. H. 1403
's-GRAVENHAGE.

STEMMEN - VERHUREN - REPAREEREN

LEVENSVZERKERING
LUFRENTEN
ONGEVALLENVERZEKERING
COLLECTIEVE
ZIEKTEVERZEKERING
LEVENSVZERKERING MAATSCHAPPIJ
DE NEDERLANDEN

WIE er op gesteld is, solide nette,
goed openvallende
KANTOORBOEKEN
te gebruiken, bestelle dezelve bij de N.V.
BOEKDRUKKERIJ VOORH. FIRMA T. C. B.
TEN HAGEN, Den Haag.
Solide bewerking. Billijke prijzen.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
Voor den Zomer.
BLOUSES, SPORTMANTELS, KINDERJURKEN
EFFEN en GEBORDUURDE VOILES
ZEPHYRS
COSTUUMSTOFFEN
Vraagt Stalen. Ruime Keuze.

KEIZERSHOF
DEN HAAG, Spuistraat hoek Veenestraat.
STOFFEN, ZIJDE, FLUWEEL,
FLANEL en KATOEN.

NIEUWENDIJK 194-196 AMSTERDAM.
MANTELS, COSTUMES, MANTELCOSTUMES,
STOFFEN, ZIJDE EN REGENMANTELS.
Groote keuze in Costumerokken.
Enorme voorraad in ELEGANTE BLOUSES in Crêpe
de Chine, Zijde, Voile ninon en in prima kwaliteit
Fluweel en Laken. Uitmuntende Coupe.

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZULLEN MET
POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland“
te Gouda.
Garantie voor gave overkomst.

MAGAZIJN VAN
Heerenhoeden en Pelterijen,
EDUARD PELGER,
Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag
Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.
5 pCt. Pandbrieven tegen beurskoers.
Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.